

กรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่
อำเภอห้วยผึ้ง ปี ๒๕๖๙

สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง
จังหวัดกาฬสินธุ์

คำนำ

แผนพัฒนาการเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง ประจำปี ๒๕๖๖-๒๕๗๐ ฉบับนี้ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการพัฒนาภาคการเกษตรของอำเภอห้วยผึ้งอย่างมีทิศทางและบูรณาการโดยครอบคลุมการพัฒนาในทุกพื้นที่ของอำเภอแผนฉบับนี้มีลักษณะเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งเกษตรกร หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และกำหนดทิศทางการพัฒนาชุมชนเกษตร เพื่อให้ได้แผนงานและโครงการที่สอดคล้องกับศักยภาพและตอบสนองความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

ในการจัดทำแผน คณะผู้จัดทำได้นำแนวทางการพัฒนาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) และแผนพัฒนาอำเภอห้วยผึ้ง มาวิเคราะห์และปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนผ่านเวทีประชาคมทุกระดับ ตั้งแต่ระดับหมู่บ้านจนถึงระดับตำบล รวมถึงการประสานงานกับหน่วยงานราชการส่วนภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนปัญหาและความต้องการของประชาชนอย่างครอบคลุมและตรงประเด็น

คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแผนพัฒนาการเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง ปี ๒๕๖๖-๒๕๗๐ ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประชาชนผู้สนใจทั่วไป ในการใช้เป็นแนวทางการพัฒนาและยกระดับภาคการเกษตรของอำเภอห้วยผึ้งให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

ท้ายนี้คณะผู้จัดทำขอขอบคุณทุกภาคส่วนที่มีส่วนร่วมและให้ความช่วยเหลือในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

คณะผู้จัดทำ
สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง
กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

สารบัญตาราง

สารบัญภาพ

บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป

ข้อมูลด้านกายภาพ

๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	๑
๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่	๑
๑.๒ อาณาเขต	๑
๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง	๑
๒. ลักษณะภูมิประเทศ	๓
๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม	๓
๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน	๔
๒.๓ กลุ่มชุดดิน	๔
๓. ลักษณะภูมิอากาศ	๘
๓.๑ ฤดูกาล	๘
๓.๒ ปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิ	๙
๔. เส้นทางคมนาคม	๙
๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล	๙
๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ	๙
๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	๑๐
๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ	๑๐
๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ	๑๐
๖. การใช้ประโยชน์ที่ดิน	๑๒

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

๑. ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญ	๑๓
๒. สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI	๑๔

ข้อมูลด้านสังคม

๑. ข้อมูลเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร	๑๔
๑.๑ เกษตรกร	๑๔
๑.๒ องค์กรและสถาบันเกษตรกร	๑๙

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ	
๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ	๒๔
๑.๑ แหล่งน้ำหลัก	๒๔
๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม	๒๔
๑.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต	๒๖
๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก	๒๗
๑.๕ ต้นทุนการผลิต	๒๗
๑.๖ สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด	๒๘
๑.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่	๒๙
๒. การวิเคราะห์ Supply chain	๓๐
บทที่ ๓ บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	
๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ	๓๓
๒. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๓๖
บรรณานุกรม	

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๑	แสดงเขตการปกครอง	๒
๒	แสดงสรุปเขตการปกครอง	๒
๓	แสดงพื้นที่ป่าไม้	๓
๔	แสดงข้อมูลฤดูกาล	๙
๕	แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝน และอุณหภูมิเฉลี่ย ๕ ปี	๙
๖	แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง	๑๑
๗	แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดเล็ก	๑๑
๘	แสดงข้อมูลสระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	๑๑
๙	แสดงข้อมูลบ่อน้ำบาดาล	๑๑
๑๐	แสดงข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน	๑๒
๑๑	แสดงข้อมูลด้านพืช	๑๓
๑๒	แสดงข้อมูลด้านปศุสัตว์	๑๓
๑๓	แสดงข้อมูลด้านประมง	๑๔
๑๔	แสดงจำนวนครัวเรือน และประชากร	๑๔
๑๕	แสดงจำนวนหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ	๑๔
๑๖	แสดงจำนวนลักษณะการประกอบอาชีพ	๑๕
๑๗	แสดงจำนวนลักษณะการถือครองที่ดิน	๑๕
๑๘	แสดงจำนวนประเภทเอกสารสิทธิ์	๑๕
๑๙	แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร	๑๙
๒๐	แสดงจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์	๒๐
๒๑	แสดงข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	๒๐
๒๒	แสดงข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ	๒๐
๒๓	แสดงข้อมูลกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์	๒๐
๒๔	แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร	๒๑
๒๕	แสดงจำนวนอาสาสมัครเกษตร	๒๑
๒๖	แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน	๒๒
๒๗	แสดงข้อมูลศูนย์หลักและศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	๒๒

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๒๘	แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่	๒๓
๒๙	แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว	๒๔
๓๐	แสดงครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิต อำเภอห้วยผึ้ง	๒๕
๓๑	แสดงพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม	๒๖
๓๒	แสดงต้นทุนการผลิต	๒๗
๓๓	แสดงเกษตรต้นแบบของสินค้าในพื้นที่	๒๙
๓๔	แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่	๓๐
๓๕	แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้า ข้าว. อำเภอห้วยผึ้ง	๓๐
๓๖	แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)	๓๓
๓๗	แสดงสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๓๖

สารบัญญภาพ

ภาพที่		หน้า
๑	แผนที่แสดงอาณาเขตติดต่ออำเภอ	๑
๒	แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอ	๓
๓	แผนที่แสดงความลาดชันอำเภอ	๔
๔	แผนที่แสดงกลุ่มชุดดินอำเภอ	๘
๕	แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินอำเภอ	๑๒
๖	แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว	๒๔
๗	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง)	๒๕
๘	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม	๒๖
๙	แสดงปฏิทินการเพาะปลูก	๒๗
๑๐	แสดงวิธีการตลาดอำเภอ	๒๙

- การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แบ่งเขตการปกครองออกเป็น เทศบาลตำบล จำนวน ๔ แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๑ แห่ง

ตารางที่ ๑ แสดงเขตการปกครอง

หมู่ที่ \ ตำบล	ตำบลนิคมห้วยผึ้ง	ตำบลคำบง	ตำบลหนองฮีบุตร	ตำบลไค้หุ่น
๑	บ้านคลองอุดม	บ้านคำบง	บ้านหนองฮีบุตร	บ้านไค้หุ่น
๒	บ้านนาอุดม	บ้านโคกศรี	บ้านหนองฮีบุตร	บ้านไค้หุ่น
๓	บ้านห้วยผึ้ง	บ้านโคกศรี	บ้านหนองฮีบุตร	บ้านอุปรี
๔	บ้านห้วยผึ้ง	บ้านหนองมะงง	บ้านหนองฮีบุตร	บ้านผึ้ง
๕	บ้านโนนทับช้าง	บ้านคำม่วง	บ้านนิคมหนองบัว	บ้านเหล่าสี่แก้ว
๖	บ้านหนองแสง	บ้านปลาขาว	บ้านห้วยนาคำ	บ้านค่ายบุรี
๗	บ้านห้วยผึ้ง	บ้านวังน้ำเย็น	บ้านนาหัวเมย	บ้านโนนสัมพันธ์
๘	บ้านหนองแสง	บ้านคำบง	บ้านหนองขอนแก่น	บ้านไค้หุ่น
๙	บ้านโนนสำราญ	บ้านโนนสวนแก้ว		บ้านเหล่าสี่แก้ว
๑๐	บ้านไทรงาม	บ้านน้ำคำ		บ้านสันป่าแดง
๑๑	บ้านภูเงิน	บ้านคำบง		บ้านไค้หุ่น
๑๒	บ้านโนนสมควร	บ้านร่องคำหมี		บ้านไค้หุ่น
๑๓	บ้านห้วยฝา	บ้านดงอุดม		บ้านเหล่าสี่แก้ว
๑๔	บ้านหนองแสง	บ้านคำม่วง		
๑๕	บ้านร่องแก่นคุณ	บ้านคำบง		
๑๖	บ้านโนนสวรรค์			

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ พ.ศ.๒๕๖๙

ตารางที่ ๒ แสดงสรุปเขตการปกครอง

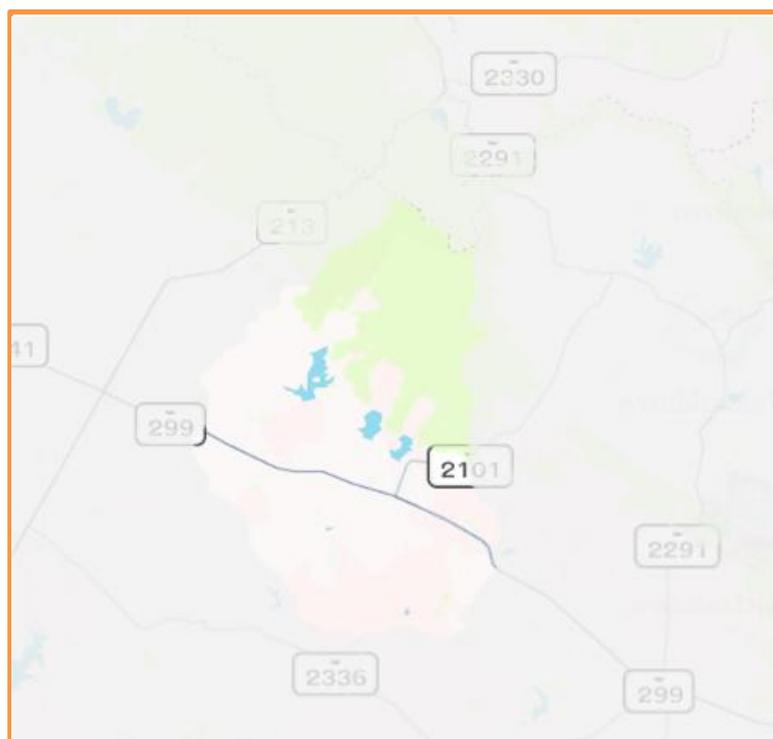
ตำบล	เนื้อที่ทั้งหมด (ไร่)	อบต	เทศบาลตำบล	จำนวน หมู่บ้าน	จำนวน บ้าน (ครัวเรือน)
คำบง	๙๕,๐๐๐		๑	๑๕	๓,๐๒๒
ไค้หุ่น	๓๑,๒๕๐		๑	๑๓	๑,๗๗๙
นิคมห้วยผึ้ง	๑๑,๓๗๔.๔	๑	๑	๑๖	๒,๒๗๔
หนองฮีบุตร	๒๒,๘๙๕.๖		๑	๘	๑,๑๔๕
รวม	๑๖๐,๕๒๐	๑	๔	๕๒	๘,๒๒๐

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ.๒๕๖๙

๒. ลักษณะภูมิประเทศ

๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่มลักษณะภูมิประเทศเป็นเนินเขาสลับกับป่าโปร่งและทุ่งราบ

ลักษณะภูมิประเทศที่เป็นภูเขา บริเวณนี้ เป็นแหล่ง ต้นน้ำลำธารที่สำคัญ บางส่วนอยู่ทางทิศตะวันออกที่เป็นเทือกเขาภูพานติดต่อกับ จังหวัดสกลนคร เป็นบริเวณที่มีความสูงตั้งแต่ ๒๕๐ เมตร ถึง ๕๐๐ เมตร จากระดับน้ำทะเล ปานกลาง

ภาพที่ ๒ แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอ

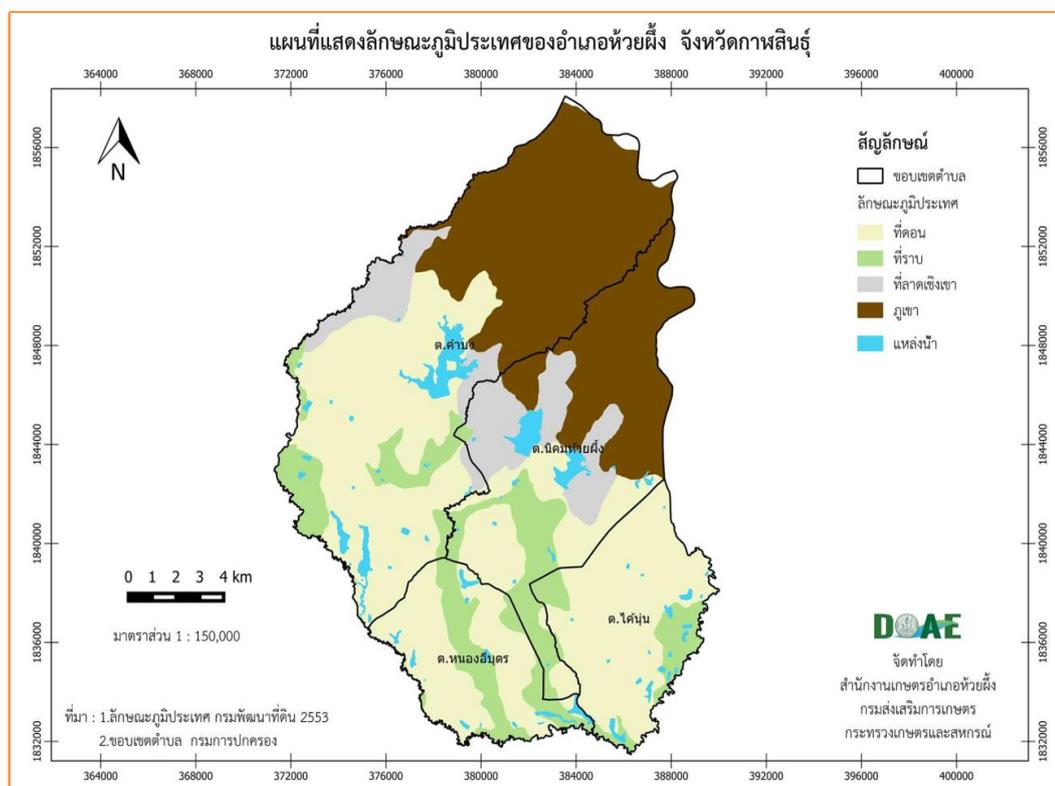
(ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ.๒๕๖๙)

ตารางที่ ๓ แสดงพื้นที่ป่าไม้

อำเภอ	พื้นที่ทั้งหมด	พื้นที่ป่าไม้ (ไร่)	คิดเป็นร้อยละ
อำเภอห้วยผึ้ง	๑๖๐,๕๒๐	๕๖,๒๒๖.๓๔	๓๕
รวม			

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ.๒๕๖๙

๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน

ภาพที่ ๓ แผนที่แสดงความลาดชันอำเภอ
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้งอำเภอ พ.ศ.๒๕๖๘)

๒.๓ กลุ่มชุดดิน

ดินในอำเภอห้วยผึ้ง มีกลุ่มชุดดิน จำนวน ๓ กลุ่มชุดดิน ดังนี้

อำเภอห้วยผึ้ง มีกลุ่มชุดดินเหมาะสมกับการปลูกพืช

กลุ่มชุดดินที่ ๒๒

ลักษณะทั่วไป:

- เป็นดินร่วนปนทราย ลึกมาก
- เกิดจากตะกอนลำน้ำหรือวัสดุต้นกำเนิดดินเนื้อหยาบ
- มีการระบายน้ำดี
- ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

ความเหมาะสมสำหรับการเกษตร:

- เหมาะสำหรับปลูกพืชไร่ เช่น มันสำปะหลัง อ้อย ข้าวโพด
- สามารถปลูกไม้ผลบางชนิดได้ เช่น มะม่วง มะพร้าว
- ไม่เหมาะสมสำหรับการทำนา เนื่องจากเก็บกักน้ำได้น้อย

ข้อจำกัด:

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

- เนื้อดินค่อนข้างเป็นทราย ทำให้อุ้มน้ำได้น้อย
- เสี่ยงต่อการขาดน้ำในฤดูแล้ง
- อาจมีปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน

ข้อเสนอแนะในการจัดการดิน:

- เพิ่มอินทรีย์วัตถุ: ใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก หรือปลูกพืชปุ๋ยสดแล้วไถกลบ
- ปรับปรุงโครงสร้างดิน: ใช้วัสดุปรับปรุงดิน เช่น แกลบ ชี้เลื่อย
- เพิ่มธาตุอาหาร: ใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
- จัดการน้ำ: พัฒนาระบบให้น้ำที่มีประสิทธิภาพ เช่น ระบบน้ำหยด
- ป้องกันการชะล้างพังทลาย: ปลูกพืชแถบ หรือทำคันดินกั้นน้ำ

การเลือกพืชปลูก:

- พืชไร่: มันสำปะหลัง อ้อย ข้าวโพด ถั่วลิสง
- ไม้ผล: มะม่วง มะพร้าว ขนุน (ต้องมีการจัดการน้ำและปรับปรุงดินอย่างดี)
- พืชผัก: แตงโม แคนตาลูป (ในพื้นที่ชลประทาน)

เทคนิคการเพาะปลูก:

- ใช้วัสดุคลุมดินเพื่อรักษาความชื้น
- ปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อปรับปรุงโครงสร้างดินและเพิ่มธาตุอาหาร
- ใช้เทคนิคการให้น้ำแบบประหยัด

การอนุรักษ์ดินและน้ำ:

- ทำแนวกันชนรอบแปลง
- ปลูกพืชตามแนวระดับ
- สร้างบ่อน้ำในไร่นาเพื่อกักเก็บน้ำ

การเพิ่มมูลค่าผลผลิต:

- ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิต เช่น แป้งมันสำปะหลัง น้ำตาลอ้อย
- ทำเกษตรอินทรีย์เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า

การจัดการดินกลุ่มชุดดินที่ ๒๒ ให้ประสบความสำเร็จต้องเน้นการปรับปรุงโครงสร้างดินเพิ่มอินทรีย์วัตถุและจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพควบคู่ไปกับการเลือกพืชที่เหมาะสมและใช้เทคนิคการเพาะปลูกที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่

กลุ่มชุดดินที่ ๔๑

ลักษณะทั่วไป:

- เป็นดินทรายหรือดินทรายปนดินร่วน ลึกมาก
- เกิดจากตะกอนลำน้ำหรือตะกอนเนื้อหยาบ
- มีการระบายน้ำดีมาก
- ความอุดมสมบูรณ์ต่ำมาก

ความเหมาะสมสำหรับการเกษตร:

- เหมาะสำหรับปลูกพืชไร่ที่ทนแล้ง เช่น มันสำปะหลัง อ้อย สับปะรด
- สามารถปลูกไม้ผลบางชนิดได้ เช่น มะพร้าว มะม่วงหิมพานต์
- ไม่เหมาะสำหรับการทำนาและปลูกพืชที่ต้องการน้ำมาก

ข้อจำกัด:

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำมาก
- เนื้อดินเป็นทราย ทำให้อุ้มน้ำได้น้อยมาก
- เสี่ยงต่อการขาดน้ำรุนแรงในฤดูแล้ง
- มีปัญหาการชะล้างพังทลายของดินสูง

ข้อเสนอแนะในการจัดการดิน:

- เพิ่มอินทรีย์วัตถุอย่างมาก: ใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก และปลูกพืชปุ๋ยสดแล้วไถกลบ
- ปรับปรุงโครงสร้างดิน: ใช้วัสดุปรับปรุงดิน เช่น เศษพืช ชี้เลื่อย
- เพิ่มธาตุอาหาร: ใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ในปริมาณที่เหมาะสม
- จัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ: ใช้ระบบน้ำหยดหรือมินิสปริงเกอร์
- ป้องกันการชะล้างพังทลาย: ทำคันดิน ปลูกหญ้าแฝก หรือพืชคลุมดิน

การเลือกพืชปลูก:

- พืชไร่: มันสำปะหลัง อ้อย สับปะรด ถั่วลิสง
- ไม้ผล: มะพร้าว มะม่วงหิมพานต์ (ต้องมีการจัดการน้ำและปรับปรุงดินอย่างมาก)
- พืชทนแล้ง: กระจับปี่ ยูคาลิปตัส

เทคนิคการเพาะปลูก:

- ใช้วัสดุคลุมดินเพื่อรักษาความชื้นอย่างเข้มข้น
- ปลูกพืชหมุนเวียนหรือพืชแซมเพื่อปรับปรุงดิน
- ใช้เทคนิคการให้น้ำแบบประหยัดและมีประสิทธิภาพสูง

การอนุรักษ์ดินและน้ำ:

- สร้างแนวกันลมรอบแปลง
- ปลูกพืชตามแนวระดับอย่างเคร่งครัด
- สร้างบ่อน้ำในไร่นาและระบบกักเก็บน้ำฝน

การเพิ่มมูลค่าผลผลิต:

- ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิต เช่น ผลิตภัณฑ์จากมันสำปะหลัง น้ำตาลอ้อย
- ทำเกษตรอินทรีย์เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า
- พัฒนาผลิตภัณฑ์เฉพาะถิ่น

การจัดการดินกลุ่มชุดดินที่ ๔๑ เป็นความท้าทายอย่างมากเนื่องจากมีข้อจำกัดหลายประการ การประสบความสำเร็จต้องอาศัยการปรับปรุงดินอย่างต่อเนื่อง การจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพสูง และการเลือกพืชที่ทนต่อสภาพแวดล้อมที่ยากลำบาก ควบคู่ไปกับการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตรที่เหมาะสม

กลุ่มชุดดินที่ ๔๙

ลักษณะทั่วไป:

- เป็นดินร่วนปนทรายหรือดินร่วนเหนียวปนทราย
- เกิดจากตะกอนลำนน้ำเก่าบนลานตะพักลำนน้ำระดับต่ำ
- มีการระบายน้ำดีถึงตีปานกลาง
- ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

ความเหมาะสมสำหรับการเกษตร:

- เหมาะสำหรับปลูกข้าว พืชไร่ และไม้ยืนต้น

- สามารถปลูกพืชผักได้ในฤดูแล้ง หากมีน้ำเพียงพอ

ข้อจำกัด:

- อาจขาดแคลนน้ำในฤดูเพาะปลูก
- ในบางพื้นที่อาจมีปัญหาน้ำท่วมขัง

ข้อเสนอแนะในการจัดการดิน:

- ปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ
- ใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์เพื่อเพิ่มผลผลิต
- จัดระบบการให้น้ำที่มีประสิทธิภาพ

พืชที่เหมาะสม:

- ข้าว (ในพื้นที่ลุ่ม)
- พืชไร่: อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวโพด
- ไม้ยืนต้น: ยางพารา ปาล์มน้ำมัน (ในพื้นที่ที่มีการจัดการน้ำดี)

กลุ่มชุดดินที่ ๕๙

ลักษณะทั่วไป:

- เป็นดินร่วนละเอียดหรือดินร่วนปนทราย
- เกิดจากตะกอนลำน้ำเก่าบนตะพักลำน้ำระดับต่ำ
- มีการระบายน้ำดีถึงตีปานกลาง
- ความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงสูง

ความเหมาะสมสำหรับการเกษตร:

- เหมาะสำหรับปลูกพืชไร่ ไม้ผล และพืชผัก
- สามารถปลูกข้าวได้ในบางพื้นที่ที่มีการชลประทาน

ข้อจำกัด:

- อาจมีปัญหาการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
- บางพื้นที่อาจเสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วมขังในฤดูฝน

ข้อเสนอแนะในการจัดการดิน:

- เพิ่มอินทรีย์วัตถุเพื่อปรับปรุงโครงสร้างดิน
- ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมีเพื่อเพิ่มผลผลิต
- จัดระบบการให้น้ำที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในฤดูแล้ง

พืชที่เหมาะสม:

- พืชไร่: ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง ถั่วต่างๆ
- ไม้ผล: มะม่วง ลำไย ขนุน น้อยหน่า
- พืชผัก: พริก มะเขือ แตงกวา มะเขือเทศ

การอนุรักษ์ดินและน้ำ:

- ปลูกพืชตามแนวระดับ
- ใช้วัสดุคลุมดินเพื่อรักษาความชื้น
- สร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำตามความเหมาะสมของพื้นที่

การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต:

- ใช้เทคโนโลยีการให้น้ำแบบประหยัด เช่น ระบบน้ำหยด

- เลือกพันธุ์พืชที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และตลาด
- ส่งเสริมการทำเกษตรแบบผสมผสานหรือวนเกษตร

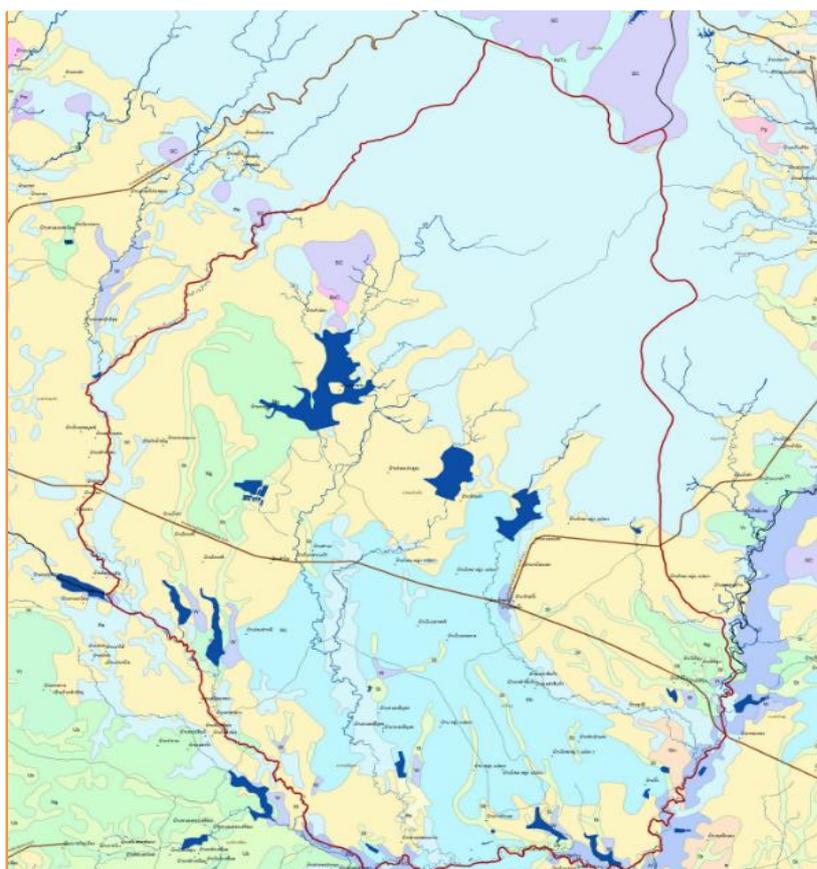
ข้อมูลนี้มาจากแหล่งที่มาดังนี้:

๑. กรมพัฒนาที่ดินกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. "ข้อมูลกลุ่มชุดดินประเทศไทย"

(http://www.ddd.go.th/thaisoils_museum/pf_desc/north/Pc.htm)

๒. สำนักสำรวจดินและวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน. "คู่มือการจัดการดินตามกลุ่มชุดดินของประเทศไทย"

๓. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ภาควิชาปฐพีวิทยา. "เอกสารประกอบการเรียนวิชาการจัดการดินเพื่อการเกษตร"

ภาพที่ ๔ แผนที่แสดงกลุ่มชุดดินอำเภอย้ายฝั่ง
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๙)

๓. ลักษณะภูมิอากาศ

๓.๑ ฤดูกาล

ฤดูร้อน	เริ่มตั้งแต่เดือน	กุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม
ฤดูฝน	เริ่มตั้งแต่เดือน	พฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม
ฤดูหนาว	เริ่มตั้งแต่เดือน	ตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์

โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือได้พัดพาน้ำมวลอากาศเย็น และแห้งเข้ามาปกคลุม ส่งผลให้ท้องฟ้าโปร่ง อากาศหนาวเย็นและแห้งแล้ง อำเภอย้ายฝั่งอุณหภูมิเฉลี่ยประจำปี มีค่า ๒๖.๔ องศาเซลเซียส และมีค่าผันแปรไปตามฤดูกาล โดยในฤดูร้อน อุณหภูมิเฉลี่ยจะสูงไม่มาก มีค่าระหว่าง ๒๔.๘-๒๘.๕ องศาเซลเซียส

ฤดูฝนอุณหภูมิลดลงมีค่าระหว่าง ๒๖.๘-๒๘.๙ องศาเซลเซียส ฤดูหนาวอุณหภูมิลดลงจะเริ่มลดลง โดยเดือน ธันวาคมมีอุณหภูมิลดลงมากที่สุดมีค่า๒๒.๑องศาเซลเซียส โดยสามารถสรุปได้ดังนี้ ดังนี้

ตารางที่ ๔ แสดงข้อมูลฤดูกาล

ฤดูกาล	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ฤดูร้อน	/	/	/	/	/							
ฤดูฝน					/	/	/	/	/			
ฤดูหนาว	/									/	/	/

๓.๒ ปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิ

ตารางที่ ๕ แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝน และอุณหภูมิเฉลี่ย ๕ ปี

ปี	ปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี (มม.)	ปริมาณฝนเฉลี่ย (มม.)	จำนวนวันฝนตก (วัน)	เดือนที่ฝนสูงสุด	อุณหภูมิ (องศาเซลเซียส)		
					สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ยทั้งปี
๒๕๖๓	๑๗๓๕	๑๔๔.๕	๑๑๘	กันยายน	๔๑.๘	๑๐.๖	๒๗.๕
๒๕๖๔	๑๑๐๙.๔	๙๒.๔	๑๐๒	กันยายน	๓๙.๕	๙.๖	๒๗.๔
๒๕๖๕	๑๔๗๙.๕	๑๒๓.๓	๑๑๕	กันยายน	๓๘.๔	๑๐	๒๗.๑
๒๕๖๖	๑๖๔๐.๓	๑๓๖.๗	๑๒๑	สิงหาคม	๔๑.๕	๑๑.๒	๒๗.๘
๒๕๖๗	๑๔๑๓.๘	๑๑๗.๘	๑๐๕	กันยายน	๔๒	๑๐.๕	๒๘.๒

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาภาพสินธุ์, พ.ศ.๒๕๖๗

๔. เส้นทางคมนาคม

๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล

อำเภอห้วยผึ้ง มีการเดินทางระหว่างตำบลและหมู่บ้าน โดยใช้เส้นทางในการเชื่อมต่อขนส่ง ผลผลิตทางการเกษตร ดังนี้

มีถนนลาดยางผ่านตำบลโดยผ่าน ถนนระหว่างหมู่บ้าน และลูกรัง สามารถติดต่อกันได้ตลอดเวลา และทุกฤดูกาล

๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ

ทางหลวงแผ่นดิน ดังนี้

-ทางหลวงหมายเลข ๒๙๙ เส้นทางระหว่าง อำเภอห้วยผึ้ง ถึง จังหวัดกาฬสินธุ์

ระยะทาง ๔๕ กิโลเมตร

๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ (เช่น แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง)

- แหล่งน้ำมีทั้งแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ดังนี้

ตำบลคำบง

- ห้วยสะทต
- ห้วยหว่า
- ห้วยแก่งโคก
- ห้วยเขียดมะนาว
- ห้วยทราย
- ห้วยเปียด
- ห้วยถ้ำเงิน
- ห้วยฝา

ตำบลนิคมห้วยผึ้ง

- ห้วยฝา
- ห้วยผึ้ง
- ห้วยแปน

ตำบลไค้่นุ่น

- ห้วยน้ำยั้ง
- ห้วยแล้ง
- ห้วยหนองบ้าน

ตำบลหนองอีบุตร

- ห้วยหลัว
- ห้วยสะทต

๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ

๑) โครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง

- อ่างเก็บน้ำห้วยผึ้ง ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอห้วยผึ้ง อยู่ในพื้นที่บ้านหนองแสง หมู่ ๑๔ ตำบลนิคมห้วยผึ้ง การใช้ประโยชน์ใช้เป็นน้ำอุปโภค บริโภคของเทศบาลตำบลห้วยผึ้ง และการเกษตร หมู่ ๒,๑,๓ ตำบลนิคมห้วยผึ้ง มีความจุ ๕.๔ ล้าน ลบ.ม. พื้นที่ส่งน้ำฤดูฝน ๗๒๒ ไร่ ฤดูแล้ง ๕๕๐ ไร่
- อ่างเก็บน้ำห้วยฝา ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอห้วยผึ้ง อยู่ในพื้นที่บ้านห้วยฝา หมู่ที่ ๑๓ ตำบลนิคมห้วยผึ้ง การใช้ประโยชน์ทางการเกษตร หมู่ ๑,๓,๕ ตำบลนิคมห้วยผึ้ง หมู่ ๕,๙,๑๕ ตำบลไค้่นุ่น หมู่ ๑,๒,๓,๔,๗ ตำบลหนองอีบุตร มีความจุ ๖.๖ ล้าน ลบ.ม. พื้นที่ส่งน้ำฤดูฝน ๑๖,๓๗๗ ไร่ ฤดูแล้ง ๒,๗๑๐ ไร่
- อ่างเก็บน้ำห้วยสะทต ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ของอำเภอห้วยผึ้ง อยู่ในเขตพื้นที่ บ้านปลาขาว หมู่ ๖ บ้านดงอุดม หมู่ ๑๓ บ้านคำม่วง หมู่ ๕,๑๓ ตำบลคำบง การใช้ประโยชน์ใช้เป็นน้ำอุปโภค บริโภค ของโรงน้ำประปาสมเด็จ โรงงานแปงมันสมเด็จ โรงงานแปงมันกาฬสินธุ์ มีความจุ ๑๑ ล้าน ลบ.ม. พื้นที่ส่งน้ำฤดูฝน ๖,๗๐๐ ไร่ ฤดูแล้ง ๑,๖๕๐ ไร่

ตารางที่ ๖ แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง

ที่	ชื่ออ่าง/ประตูระบายน้ำ	ตำบล	ความจุที่ระดับน้ำสูงสุด (ล้าน ลบ.ม.)	ความจุที่ระดับน้ำเก็บกัก (ล้าน ลบ.ม.)	พื้นที่ชลประทาน (ไร่)
๑	อ่างเก็บน้ำห้วยผึ้ง	นิคมห้วยผึ้ง	๔.๕	๔.๕	๗๒๒
๒	อ่างเก็บน้ำห้วยฝา	นิคมห้วยผึ้ง	๖.๖	๖.๖	๑๖,๓๗๗
๓	อ่างเก็บน้ำห้วยสะทาด	คำบง	๑๑	๑๑	๖,๗๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ.๒๕๖๙

๒) โครงการชลประทานขนาดเล็ก

ตารางที่ ๗ แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดเล็ก

ที่	ตำบล	โครงการ						รวมปริมาณน้ำ (ล้าน ลบ.ม.)	รวมพื้นที่ได้รับประโยชน์ (ไร่)
		อ่างเก็บน้ำ	ท่อระบายน้ำ	ฝาย	ระบบส่งน้ำ	สถานีสูบน้ำ	รวม		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

ที่มา : ....., พ.ศ.....

๓) แหล่งน้ำอื่น ๆ

(๑) สระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน (บ่อจิว ขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร)

ตารางที่ ๘ แสดงข้อมูลสระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

ที่	อำเภอ	ปี ๒๕๔๘ - ๒๕๖๖		ปี ๒๕๖๘		รวม	
		ราย	บ่อ	ราย	บ่อ	ราย	บ่อ
	อำเภอห้วยผึ้ง	๔๔	๔๔	๔๔	๔๔	๔๔	๔๔

ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ.๒๕๖๙

(๒) บ่อบาดาล

ตารางที่ ๙ แสดงข้อมูลบ่อบาดาล

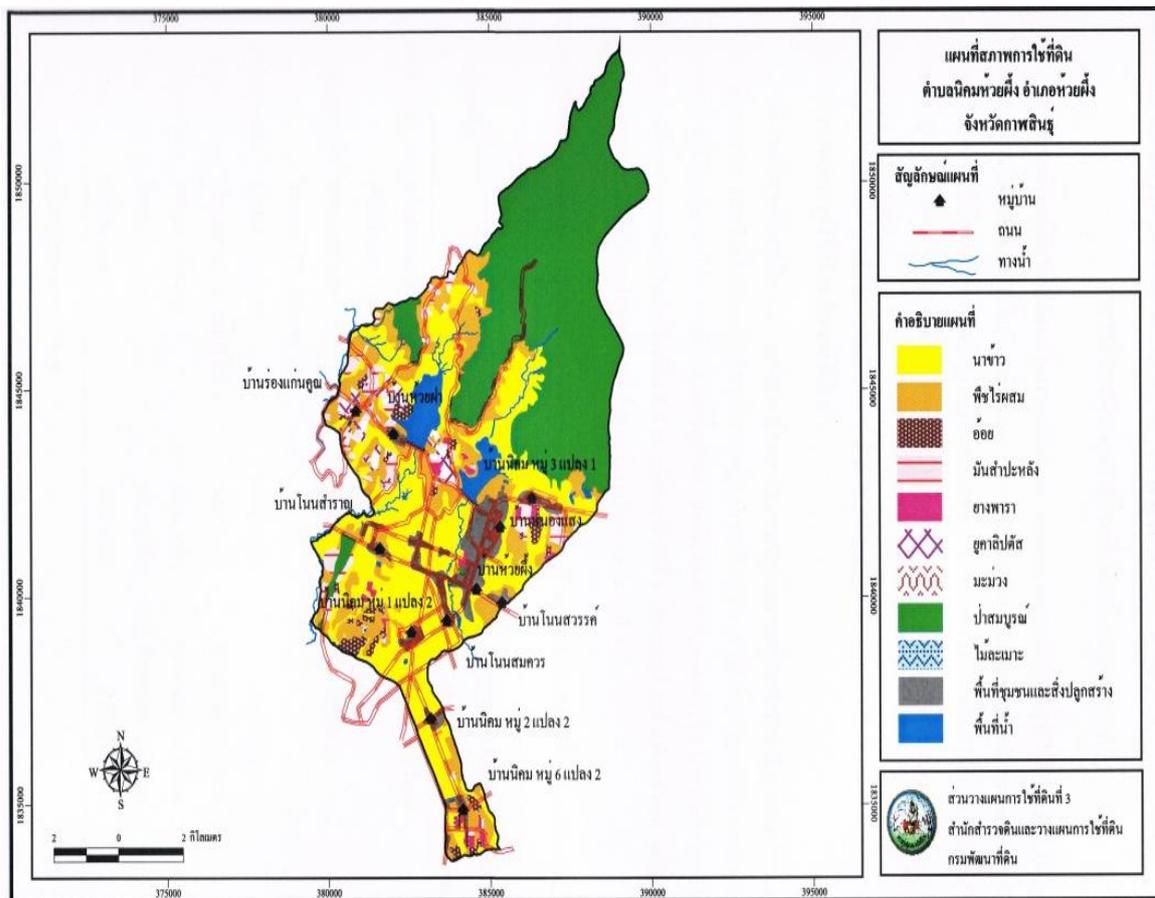
ที่	อำเภอ	ด้านการเกษตร (บ่อ)	ด้านอุปโภค - บริโภค (บ่อ)	รวม (บ่อ)
	อำเภอห้วยผึ้ง	๔๙		๔๙

ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ.๒๕๖๙

๖. การใช้ประโยชน์ที่ดิน

ตารางที่ ๑๐ แสดงข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
พื้นที่ป่า	๘๖,๐๐๐	๕๓.๖๙
พืชไร่	๑๔,๐๐๐	๘.๗๔
พื้นที่น้ำ	๒,๕๐๐	๑.๕๖
ไม้ยืนต้น	๔,๕๐๐	๒.๘
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	๑,๒๕๐	๐.๗๘
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	๖๔๐	๐.๔
ไม้ผล	๖๒๐	๐.๓๘๘
ทุ่งหญ้าและโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	๔๑๐	๐.๒๖
พืชสวน	๒,๘๐๐	๑.๗๕
พื้นที่นา	๔๕,๗๑๕	๒๘.๕๕
พื้นที่ลุ่ม	๑,๕๐๐	๐.๐๙
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๑๒๐	๐.๐๗๕
พืชน้ำ	๑๒๐	๐.๐๗๕

ภาพที่ ๕ แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินอำเภอ (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ.๒๕๖๙)

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ**๑. ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญ**

ประชากรอำเภอห้วยผึ้ง ประชากรมีอาชีพหลักคือ เกษตรกรมีพื้นที่การเกษตรจำนวน ๑๖๐,๕๑๙ ไร่ (ร้อยละ ๓๑.๐๒ ของพื้นที่อำเภอ) โดยอยู่พื้นที่ในเขตชลประทานร้อยละ ๓.๐๕

ตารางที่ ๑๑ แสดงข้อมูลด้านพืช

ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ทางการเกษตร (ไร่)							
		ข้าว (ไร่)	อ้อย โรงงาน (ไร่)	มัน สำปะหลัง (ไร่)	ยางพารา (ไร่)	ปาล์ม น้ำมัน (ไร่)	.... (ไร่)	พืชอื่นๆ (ไร่)	รวมพื้นที่ การเกษตร ทั้งหมด (ไร่)
คำบาง	๙๕,๐๐๐	๒๐,๙๑๓	๒๕๙	๔๖๔	๔๗๘	๔๒		๕๐๐	๒๒,๖๕๖
ไค้ขุน	๓๑,๒๕๐	๙,๖๒๙	๓๙	๑๓	๑,๐๓๖	๒		๕๗๗	๑๑,๒๙๖
นิคมห้วยผึ้ง	๑๑,๓๗๔.๔	๖,๗๖๙	๒๓๒	๖๔	๖๖๙	๔๕		๑๔๓	๗,๙๒๒
หนองฮีบุตร	๒๒,๘๙๕.๖	๖,๘๖๖	๓๐๓	๒๒	๑๗๓	๓๙		๕๒๒	๗,๙๒๕
พื้นที่รวม	๑๖๐,๕๒๐	๔๔,๑๗๗	๘๓๓	๕๖๓	๒๓๕๖	๑๒๘		๑๗๔๒	๔๙,๗๙๙

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง, ๒๕๖๘

ตารางที่ ๑๒ แสดงข้อมูลด้านปศุสัตว์ (ถ้ามี ถ้าไม่มีให้ -)

ตำบล	เกษตรกร ผู้เลี้ยงสัตว์ รวม (ราย)	โคเนื้อ (ตัว)	โคนม (ตัว)	กระบือ (ตัว)	สุกร (ตัว)	ไก่ (ตัว)	เป็ด (ตัว)	แพะ (ตัว)	แกะ (ตัว)
รวมทั้งหมด									

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ.....,พ.ศ.....

- โรงงานผลิตอาหารสัตว์ .....แห่ง คือ .....
ชื่อโรงงาน.....ที่ตั้ง.....
- โรงงานฆ่าสัตว์ปีกมาตรฐาน .....แห่ง คือ.....
ชื่อโรงงาน.....ที่ตั้ง.....
- ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ขนาดใหญ่.....จำนวน คือ
ชื่อฟาร์ม.....ที่ตั้ง.....

ตารางที่ ๑๓ แสดงข้อมูลด้านประมง แสดงจำนวนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ถ้ามี ถ้าไม่มีให้ -)

ตำบล	เกษตรกรรวม (ราย)	กุ้งทะเล	กุ้งน้ำจืด	ปลาทะเล	ปลาน้ำจืด	สัตว์น้ำสวยงาม	สัตว์น้ำอื่น ๆ
-	-	-	-	-	-	-	-
รวมทั้งหมด							

ที่มา : สำนักงานประมงอำเภอ....., พ.ศ.....

๒. สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI (ไม่มี)

-

ข้อมูลด้านสังคม

๑. ข้อมูลเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร

๑.๑ เกษตรกร

๑) คริวเรือนและประชากร

ตารางที่ ๑๔ แสดงจำนวนคริวเรือน และประชากร

ที่	ตำบล	คริวเรือนทั้งหมด	คริวเรือนเกษตรกร	ประชากร		
				ชาย	หญิง	รวม
๑	คำบง	๓,๐๒๒	๒,๐๐๒	๕,๒๓๕	๕,๑๘๙	๑๐,๔๒๔
๒	ไค้ปูน	๑,๗๗๙	๑,๑๙๙	๓,๐๖๑	๓,๒๐๖	๖,๒๖๗
๓	นิคมห้วยผึ้ง	๒,๒๗๔	๑,๓๐๑	๔,๕๒๓	๔,๖๔๑	๙,๑๖๔
๔	หนองอู่บุตร	๑,๑๔๕	๗๘๕	๒,๑๘๓	๒,๒๐๓	๔,๓๘๖
	รวม	๘,๒๒๐	๕,๒๘๗	๑๕,๐๐๒	๑๕,๒๓๙	๓๐,๒๔๑

ที่มา : สำนักทะเบียนอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ.๒๕๖๘

๒) หัวหน้าคริวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ

ตารางที่ ๑๕ แสดงจำนวนหัวหน้าคริวเรือนจำแนกตามอายุ

ช่วงอายุ (ปี)	คริวเรือน	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๑,๓๘๐	๒๖.๙๑
๕๖ - ๖๕ ปี	๑,๖๒๓	๓๑.๖๔
๔๖ - ๕๕ ปี	๑,๕๕๗	๓๐.๓๖
๓๖ - ๔๕ ปี	๔๔๘	๘.๗๓
๒๖ - ๓๕ ปี	๑๑๗	๒.๒๘
๑๘ - ๒๕ ปี	๔	๐.๐๘
รวม	๕,๑๕๐	๑๐๐

ที่มา : สำนักทะเบียนอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ.๒๕๖๘

๓) ลักษณะการประกอบอาชีพ

ตารางที่ ๑๖ แสดงจำนวนลักษณะการประกอบอาชีพ

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	๔,๙๐๙	๙๕.๗๑
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	๒๒๐	๔.๒๙
รวม	๕,๑๒๙	๑๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง, พ.ศ. ๒๕๖๘

๔) ลักษณะการถือครองที่ดิน

ตารางที่ ๑๗ แสดงจำนวนลักษณะการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	ร้อยละ
เกษตรกรเป็นเจ้าของ	๔,๖๐๖	๗๙.๒๘
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี)	๙๘๓	๑๗.๔๗
เช่า	๑๙๕	๓.๒๕
รวม	๕,๗๘๔	๑๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง, พ.ศ. ๒๕๖๘

๕) ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของ)

ตารางที่ ๑๘ แสดงจำนวนประเภทเอกสารสิทธิ์

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)				รวม
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรอง ของหน่วยงาน	ไม่มีเอกสารสิทธิ์	
๓,๓๖๙	๑,๐๓๙	๑๓	๖๙๖	๕,๖๐๖

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง, พ.ศ. ๒๕๖๘

๖) รายได้ รายจ่ายของครัวเรือนเกษตรกร

รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน: ๑๗๑,๒๓๑ บาท/ปี หรือ ๑๕,๑๐๓ บาท/เดือน (ภาคอีสาน ปี ๒๕๖๖)

รายจ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือน: ๒๔๖,๐๐๐ บาท/ปี หรือ ๒๐,๕๐๐ บาท/เดือน ส่วนต่าง (ขาดดุล): -๖๔,๗๖๙ บาท/ปี หรือ -๕,๓๙๖ บาท/เดือน เงินช่วยเหลือที่ต้องพึ่งพา: ๖๐,๒๘๘ บาท/ปี หรือ ๕,๐๒๔ บาท/เดือน

๗) สินเชื่อและภาวะหนี้สินของเกษตรกร

แหล่งสินเชื่อหลักสำหรับเกษตรกร

๑. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)

เป็นแหล่งสินเชื่อหลักของเกษตรกรไทย จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๙ เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์การเกษตร

ประเภทสินเชื่อที่สำคัญ:

สินเชื่อเพื่อการผลิตทางการเกษตร (ปลูกข้าว พืชไร่ พืชผัก ไม้ผล ปศุสัตว์)

สินเชื่อรวมกลุ่ม

สินเชื่อแบบกำกับแนะนำ

สินเชื่อ SME เกษตร

สินเชื่อเกษตรวิวัฒน์ (วงเงินสูงสุด ๘ ล้านบาท สำหรับบุคคลอายุ ๕๐-๕๙ ปี)

สินเชื่อสานฝันสร้างอาชีพ (อัตราดอกเบี้ย ๔% ต่อปี)

ภาวะหนี้สินของเกษตรกร

ข้อมูลหนี้สินครัวเรือน (ระดับประเทศ ปี ๒๕๖๖)

หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน: ๑๙๗,๒๕๕ บาท

ภาคอีสานมีหนี้สินในระดับสูง เนื่องจากรายได้ต่ำที่สุดในประเทศ

สาเหตุหลักของหนี้สิน:

ต้นทุนการผลิตทางการเกษตรสูง (ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง เครื่องจักรกล)

รายได้จากการเกษตรไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับสภาพภูมิอากาศและราคาผลผลิต

ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนสูงกว่ารายได้

หนี้บัตรเครดิต

หนี้นอกระบบ

๘) ประเพณีและวัฒนธรรม

(๑) การนับถือศาสนา

ประชากรตำบลโนนนาจานนับถือศาสนาพุทธ มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามปฏิบัติสืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน ชาวอีสานเรียกว่า ฮีต ๑๒ ครอง ๑๔ ซึ่งงานบุญที่ถือปฏิบัติกันอยู่ เช่น บุญข้าวจี่ บุญพระเวส บุญสงกรานต์ บุญบั้งไฟบุญเบิกบ้าน การทอดเทียนพรรษา บุญข้าวกระยาสาทร บุญกฐิน บุญผ้าป่า เป็นต้น

(๒) วัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญ

บุญประเพณีที่ชาวบ้านเรียกว่า ฮีต ๑๒ ครอง ๑๔ โดย ฮีต ๑๒ คือ ประเพณีที่ประชาชนในภาคอีสานปฏิบัติกันมาในโอกาสต่าง ๆ ทั้งสิบสองเดือนของแต่ละปี

- **เดือนอ้าย บุญเข้ากรรม** เป็นกิจกรรมของสงฆ์ เรียกว่า เข้าปริวาสกรรม หลังจากออกพรรษาเสร็จแล้วโดยให้พระภิกษุสงฆ์ที่ต้องอาบัติ (กระทำผิด) สังฆาทิเสสได้สารภาพต่อหน้าคณะสงฆ์เพื่อเป็นการฝึกจิตสำนึกถึงความบกพร่องของตน แล้วปรับตัวประพฤติตนให้ถูกต้องตามพระวินัย

- **เดือนยี่ ทำบุญคุณลาน** (คຸ້ມຂ້າວใหญ่) ในพิธีนี้จะมีการทำบุญตักบาตร เลี้ยงพระ ประพรมน้ำพระพุทธมนต์แก่ชาวบ้าน ลานข้าว ที่นาและต่อข้าวบริเวณใกล้ลานข้าวถือว่าเป็นสิริมงคล ทำให้ข้าวในนาอุดมสมบูรณ์ เจ้าของนาจะอยู่เป็นสุข ฝนตกต้องตามฤดูกาล ข้าวกล้าจะงอกงามและได้ผลดีในปีต่อไป เมื่อเสร็จพิธีทำบุญคุณลานข้าวแล้ว ชาวบ้านจึงจะขนข้าวใส่ยุ้งและเชิญขวัญข้าว คือ พระแม่โพสพไปยังยุ้งข้าวและทำพิธีสู่ขวัญกับสู่ข้าวเล่า (ยุ้ง) ข้าวเพื่อเป็นสิริมงคลต่อไป

- **เดือนสาม บุญข้าวจี่** เป็นการทำบุญในช่วงเทศกาลวันมาฆบูชา ชาวบ้านจะมาร่วมกันทำบุญตักบาตรในตอนเช้า ตอนค่ำจะมีการเวียนเทียนรอบพระอุโบสถ ชาวบ้านจัดเตรียมข้าวจี่แล้วนำไปถวายพระภิกษุสามเณรที่วัด เมื่อพระฉันเสร็จแล้วมีการฝังเทศน์ฉลองข้าวจี่และรับพร มูลเหตุที่มีการทำบุญข้าวจี่ ซึ่งเป็นอาหารที่คนยากจนกินเป็นประจำ ไปถวายพระพุทธเจ้า พลังคิดว่า ขนมแป้งข้าวจี่เป็นเพียงขนมของทาสที่ต่ำต้อยพระพุทธองค์คงไม่ฉัน ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงหยั่งรู้จิตใจของนาง จึงทรงฉันแป้งข้าวจี่ต่อหน้านาทำให้เกิดความปีติดีใจ ครั้นตายไปก็จะได้ขึ้นสวรรค์ ชาวอีสานจึงได้แบบอย่างในการทำแป้งข้าวจี่ ทำบุญข้าวจี่ถวายพระมาโดยตลอดจวบจนปัจจุบัน

- **เดือนสี่ บุญพระเวศ**(บุญพระเวศสันดรหรือบุญมหาชาติ) คำนี้ออกเสียงว่า ฆะเหวด เป็นสำเนียงของชาวอีสานที่มาจากคำว่า พระเวส ซึ่งหมายถึงพระเวสสันดร การทำบุญฆะเหวด เป็นการทำบุญและฟังเทศน์เรื่องพระเวสสันดรชาดก หรือเทศน์มหาชาติ ซึ่งมีจำนวน ๑๓ กัณฑ์ ทั้งนี้เพื่อเป็นการรำลึกถึงพระเวสสันดร ผู้ซึ่งบำเพ็ญบารมีอันยิ่งใหญ่ด้วยการให้ทานหรือทานบารมีในชาติสุดท้าย ก่อนที่จะมาเสวยชาติและตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า บุญพระเวศเป็นงานบุญที่ยิ่งใหญ่ของชาวอีสาน นิยมทำกันทุกหมู่บ้าน ด้วยความเชื่อว่าหากได้ฟังเทศน์มหาชาติทั้ง ๑๓ กัณฑ์จบภายในวันเดียว อาานิสงส์จะดลบันดาลให้ไปเกิดในศาสนาของพระศรีอาริยมุตตรัย ซึ่งเป็นยุคแห่งความสุข ความสมบูรณ์ตามพุทธคติที่มีมาแต่ครั้งพุทธกาล

- **เดือนห้า บุญสงกรานต์** (บุญสงกรานต์) เป็นการทำบุญวันขึ้นปีใหม่ของไทยแต่โบราณ นิยมทำในเดือนห้าเริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๓ เมษายนถึงวันที่ ๑๕ เมษายน คำว่า สงกรานต์ เป็นคำสันสกฤต แปลว่า ผ่านหรือเคลื่อนย้ายเข้าไป ในที่นี้ หมายถึง พระอาทิตย์ผ่านหรือเคลื่อนย้ายเข้าไปในจักรราศีหนึ่ง เป็นเดือนที่เริ่มต้นปีใหม่ การทำบุญสงกรานต์จะมีพิธีสงฆ์พระพุทธรูป พระสงฆ์ ผู้ใหญ่ ผู้เฒ่าผู้แก่ นอกจากนี้ ชาวบ้านจะทำบุญตักบาตรก่อนพระเจดีย์ทรายและมีการละเล่นสาดน้ำกันอย่างสนุกสนานนานตลอดทั้ง ๓ วัน

- **เดือนหก บุญบั้งไฟ** เป็นงานสำคัญของชาวอีสานก่อนลงมือทำนา ด้วยความเชื่อว่าเป็นการขอฝนเพื่อให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล ข้าวกล้าในนาอุดมสมบูรณ์ ประชาชนอยู่อย่างมีความสุข ในงานจะมีการแห่บั้งไฟและจุดบั้งไฟ เพราะเชื่อว่าเป็นการส่งสัญญาณขึ้นไปบอกพญาแถน ให้ส่งน้ำฝนลงมา ระหว่างที่มีการจุดบั้งไฟ ชาวบ้านจะมีการแข่งอย่างสนุกสนาน การทำบุญบั้งไฟนับเป็นการชุมนุมที่สำคัญของคนในท้องถิ่น ที่มาร่วมงานบุญกันอย่างสนุกสนานเต็มที่ มีการนำสัญลักษณ์ทางเพศมาล้อเลียนในขบวนแห่บั้งไฟ โดยไม่ถือว่าเป็นเรื่องหยาบคาย การทำบุญบั้งไฟนี้ บางทีจะตรงกับประเพณีบุญวันวิสาขบูชาด้วย

- **เดือนเจ็ด บุญเบิกบ้าน** เป็นการทำบุญเพื่อชำระล้างสิ่งที่ไม่ดีเป็นเสนียดจัญไรอันจะทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่บ้านเมือง เป็นการปัดเป่าความชั่วร้ายให้ออกจากหมู่บ้านชาวบ้านจะนำข้าวปลาอาหารมาตักบาตรที่ศาลากลางบ้านและสวดมนต์ตอนเย็น ตอนเช้าตักบาตรรดน้ำมนต์

- **เดือนแปด บุญเข้าพรรษา** การเข้าพรรษาเป็นกิจของภิกษุสามเณรที่จะต้องอยู่เป็นประจำในวัดใดวัดหนึ่งตลอด ๓ เดือน กำหนดเอาตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ห้ามมิให้พระภิกษุสามเณรไปพักแรมคืนที่อื่น มีการทำบุญตักบาตร ถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุ สามเณร มีการฟังธรรมเทศนา ชาวบ้านจะหล่อเทียนขนาดใหญ่ถวายวัดเป็นพุทธบูชาและเก็บไว้ตลอดพรรษา การทำเทียนถวายวัดในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา มีความเชื่อแต่โบราณว่า หากใครทำเทียนไปถวายวัด เมื่อเกิดชาติใหม่ ผู้นั้นจะได้เสวยสุข หากมิได้ขึ้นสวรรค์ แต่เกิดบนโลกมนุษย์ผู้นั้นจะมีความเฉลียวฉลาด มีสติปัญญาไหวพริบเป็นเลิศ ประดุจแสงเทียนอันสว่างไสว

- **เดือนเก้า บุญข้าวประดับดิน** เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้ว เมื่อถึงวันแรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๙ ชาวบ้านจากกันทำข้าวปลาอาหารคาวหวานพร้อมหมากพลูตั้งแต่เช้ามีดห่อใส่ใบตองเรียกว่า ข้าวประดับดิน นำไปวางไว้ตามโคนต้นไม้ในบริเวณวัด เพื่อให้ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วนั้นมากิน เพราะเชื่อว่าเป็นช่วงเดือนเก้าผู้ที่ล่วงลับแล้วจะได้รับการปลดปล่อยให้ออกมาท่องเที่ยวได้ ในพิธีบุญข้าวประดับดิน ชาวบ้านจะวางข้าวประดับดินไว้ พร้อมจุดเทียนบอกกล่าวให้มารับเอาอาหารและส่วนบุญนี้ จากนั้นชาวบ้านจะเอาอาหารไปทำบุญตักบาตรถวายทานแด่พระภิกษุสามเณร สมทานศีล ฟังเทศน์และกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ล่วงลับไปแล้ว

- **เดือนสิบ บุญข้าวสาก**(กระยาสารท) เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้ผู้ตาย โดยมีการทำสลากให้พระจับ เพื่อที่จะได้ถวายของตามสลากนั้น เป็นการทำบุญที่ต่อเนื่องจากพิธีในเดือนเก้า เพราะถือว่าเป็นการทำบุญส่งล่วงลับไปแล้วที่ได้ออกมาท่องเที่ยว ให้กลับสู่แดนของตน ในเดือนสิบนี้ชาวบ้านจะนำห่อข้าวสาก(ข้าวเปลือกเหนียวมาคั่ว เพื่อให้ข้าวเหนียวแตกออกเป็นสีข้าว แล้วคลุกน้ำตาลและมะพร้าว)ไปวางไว้บริเวณวัดพร้อมจุดเทียนและบอกให้ญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้ว มารับอาหารและผลบุญที่อุทิศให้

- **เดือนสิบเอ็ด บุญออกพรรษา** จัดทำในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ เป็นการทำบุญที่สืบเนื่องมาจาก บุญเข้าพรรษาในเดือนแปด ที่พระภิกษุสามเณรได้เข้าพรรษาเป็นเวลานานถึง ๓ เดือน ดังนั้น ในวันที่ครบกำหนด พระภิกษุสามเณรเหล่านั้นจะมารวมกันทำพิธีออกวัสสาปวารณา วันนี้เป็นวันที่ภิกษุสามเณรมีโอกาสมาชุมนุมกัน อย่างพร้อมเพรียงกันที่วัด ชาวบ้านถือว่าเป็นวันสำคัญและเป็นระยะที่ชาวบ้านหมตภาระในการทำนาไร่ อากาศ ในช่วงนี้จะเย็นสบายจึงถือโอกาสมาร่วมกันทำบุญ มีการตักบาตรถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุ สามเณร มีการกวาด ข้าวทิพย์ถวาย รับศีลสวดมนต์ฟังเทศน์และถวายผ้าจ่านาพรรษา ตอนค่ำจะมีการจุดประทีปโคมไฟในบริเวณวัดและ หน้าบ้าน บางท้องถิ่นอยู่ใกล้บริเวณแม่น้ำจะมีการไหลเรือไฟ (ล่องเฮือไฟ) เพื่อเป็นการบูชาคารวะแม่คงคา บางแห่ง มีการแข่งเรือยาวเพื่อความสนุกสนานและสามัคคีร่วมกันในงานอีกด้วย

- **เดือนสิบสอง บุญกฐิน** เป็นการถวายผ้าจีวรแด่พระสงฆ์ที่จำพรรษาครบ ๓ เดือน งานบุญนี้มี ระยะเวลาทำตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ จนถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ มูลเหตุที่มีการทำบุญกฐินนั้น มีเรื่องเล่า ว่า มีพระภิกษุจำนวนหนึ่งได้เดินทางไปเฝ้าพระพุทธเจ้า ระหว่างการเดินทางนั้นยังเป็นช่วงหน้าฝน และระยะ ทางไกลจึงทำให้ผ้าจีวรของพระภิกษุเหล่านั้นเปียกน้ำเปรอะเปื้อนโคลน ไม่สามารถหาผ้าผืนเปลี่ยนได้ พระพุทธเจ้าได้เห็นถึงความยากลำบากนั้น จึงมีพุทธบัญญัติให้ภิกษุแสวงหาผ้าและรับผ้ากฐินได้ เป็นเวลาหนึ่งเดือน หลังออกพรรษา ชาวบ้านจึงได้จัดผ้าจีวรนำมาถวายพระภิกษุในช่วงเวลาดังกล่าว จนกลายเป็นประเพณีทำบุญกฐิน มาจวบจนปัจจุบัน ก่อนการทำกฐินเจ้าภาพจะต้องจองวัดและกำหนดวันทอดกฐินล่วงหน้า เตรียมผ้าไตรจีวรพร้อม ภัตตาหารและเครื่องไทยทาน มีการบอกบุญแก่ญาติมิตร ตอนเช้าในพิธีจะแห่ขบวนกฐินเพื่อนำไปทอดที่วัด และแห่ กฐินเวียนประทักษิณรอบอุโบสถ ๓ รอบ จึงทำพิธีถวายผ้ากฐินจากปุ๋ยฝ้ายจนสามารถนำไปทอดให้เสร็จภายใน ๒๔ ชั่วโมงนับแต่เวลาเริ่มทำเชื่อว่าจะได้บุญมากกว่าอย่างอื่น

ครอง ๑๔ คือ แนวทางหรือข้อวัตรที่ประชาชนทั่วไปตลอดจนผู้มีหน้าที่ปกครองบ้านเมืองพึงปฏิบัติ ๑๔ ข้อ เป็นจารีตประเพณีและทำนองคลองธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและของบ้านเมือง ซึ่งอาจสรุปได้ ๓ ประการ คือ สำหรับพระมหากษัตริย์และผู้ปกครองบ้านเมืองพึงปฏิบัติ สำหรับพระสงฆ์องค์เจ้า และสำหรับบุคคลธรรมดา สามัญพึงปฏิบัติในส่วนของชาวบ้านถือปฏิบัติต่อตัวเองและชาวบ้าน มีดังนี้

๑) เมื่อได้ข่าวใหม่หรือผลหมากรากไม้ ให้บริจาคแก่ผู้มีศีลแล้วตนเองจึงบริโภคและให้ญาติ

พี่น้องด้วยกัน

๒) อย่ามีความโลภ อย่าใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย อย่ากล่าวคำหยาบ

๓) ให้ทำศาลพระภูมิไว้บริเวณบ้านของตนเองเพื่อบูชา

๔) ให้ล้างเท้าก่อนขึ้นบ้าน

๕) เมื่อถึงวัน ๗, ๘ ค่ำ ๑๔, ๑๕ ค่ำ ให้สมมาก่อนเส้า สมมาแม่ขึ้นบันได สมมาผักตุงเฮือน

๖) ให้ล้างเท้าก่อนนอนเวลากลางคืน

๗) ถึงวันศีลให้เอาดอกไม้ ธูปเทียน สมมาผ้า และให้เอาธูปเทียนถวายพระ

๘) ถึงวันศีลดับ ศีลเพ็ง (แรม ๑๔ ค่ำ, ขึ้น ๑๕ ค่ำ) ให้นิมนต์พระมาสวดมนต์บ้านหรือใส่บาตร

๙) เมื่อพระภิกษุเข้าปริวาสกรรม ให้มีขันข้าวตอก ดอกไม้ ธูปเทียน เครื่องอัฐบริวารไป

ถวายพระ

๑๐) เมื่อเห็นพระภิกษุเดินผ่านให้นั่งลงแล้วยกมือไหว้ แล้วค่อยเจรจา

๑๑) อย่าเหยียบเงาพระภิกษุ ผู้ถือศีลบริสุทธิ์ (อย่าหมิ่นประมาทพระ)

๑๒) อย่าเอาอาหารที่กินแล้วไปให้พระภิกษุ รวมถึงสามเณรด้วย

๑๓) อย่าเสพเมถุนในวันศีล วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา

๑๔) เมื่อมีพระมาบิณฑบาตอย่าให้พระคอย เวลาใส่บาตรอย่าให้มีตะบาตร ภิภษุหรือ
สามเณรห้ามใส่รองเท้า ห้ามกางร่ม ห้ามเอาผ้าปิดหัวเวลาใส่บาตร

ภูตผี วิญญาณ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ปูตา เจ้าที่เจ้าทาง ซึ่งถ้ามีการเจ็บป่วยโดยที่ไม่ทราบสาเหตุ ชาวบ้าน
จะสันนิษฐานไว้ก่อนว่า เกิดจากผีเข้า ผิดผี หรือไม้ก็ลบหลู่เจ้าที่เจ้าทาง จะต้องหาผู้เฒ่าผู้แก่ไปขอขมา เป็นต้น

ผีตาแฮก ชาวบ้านเชื่อว่าเป็นผีเฝ้าไร่นา เมื่อชาวบ้านเข้าหักร้างถางพง เพื่อแปรสภาพที่ดินไปเป็น
นา พวกเขาจะทำพิธีเชิญผีตาแฮกตนหนึ่งมาเป็นผู้เฝ้ารักษาที่นาและข้าวกล้า แต่ละปีเจ้าของนา จะต้องทำพิธีเช่น
สังเวยก่อนลงไถนา และเมื่อเก็บเกี่ยวเสร็จแล้ว จะต้องแบ่งข้าวสีเกวียน (จำลอง เล็กๆ) ให้แก่ผีตาแฮกด้วย

คะลำ เป็นสิ่งต้องห้ามที่ทำลงไปแล้วไม่ดีไม่งาม เกิดโทษภัย เกิดเสนียดจัญไรแก่ตนและผู้อื่น เช่น

- หลึงยิ้นเยี้ยว คะลำ (ห้ามผู้หลึงยิ้นเยี้ยว)
- ย่างข้ามพาข้าว คะลำ (ห้ามเดินลัดวงอาหาร)
- นั่งตันประตู นั่งตันขันได่ นั่งหมอน นั่งกลางผู้เฒ่า คะลำ
- นอนหันหัวไปทางตาเว็นตก คะลำ (ห้ามนอนหันหัวไปทางทิศตะวันตก เพราะทิศตะวันตก
เป็นทิศที่ให้ผีหรือคนตายนอนหันหัวไป)
- ไทเหือนเดียวกันกินบพร้อมกัน ผู้น้อยกินก่อนผู้ใหญ่ เมียกินก่อนผัว คะลำ
- นุ่งห่มผ้าทางกลับ
- ใช้ตีนเขี่ยเสื้อผ้า คะลำ
- ผัวเมียผัดกัน ชมเหงกัน ด่าป้อยญาติกัน คะลำ

๑.๒ องค์กรและสถาบันเกษตรกร

๑) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

ตารางที่ ๑๙ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร

ตำบล	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ		กลุ่มแม่บ้าน		กลุ่มยุวเกษตรกร		วิสาหกิจชุมชน		สหกรณ์		กลุ่มเกษตรกร	
	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)
คำบง	๑	๓๐	๒	๖๐	๑	๓๐	๑๕	๑๖๐	-	-	๒	๑๐๐
ไค้หนุน	๑	๓๐	๑	๓๐	-	-	๑๒	๔๙	๑	๒๕๐	๑	๕๐
นิคมห้วยผึ้ง	๑	๓๐	๑	๓๐	๑	๓๐	๕	๗๔	๑	๙๕๒	๑	๕๐
หนองอู่บุตร	๑	๓๐	๑	๓๐	-	-	๗	๕๔	-	-	๑	๕๐
รวม	๔	๑๒๐	๕	๑๕๐	๑	๖๐	๓๙	๓๔๕	๒	๑,๒๐๒	๕	๒๕๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ. ๒๕๖๘

ตารางที่ ๒๐ แสดงจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์

ประเภทผลิตภัณฑ์	จำนวน
อาหาร	๓
เครื่องดื่ม	๑
ผ้า เครื่องแต่งกาย	๙
ของใช้/ของตกแต่ง/ของที่ระลึก	-
สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร	๑
รวม	๑๕

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ.๒๕๖๘

ตารางที่ ๒๑ แสดงข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
วิสาหกิจชุมชนอำเภอห้วยผึ้ง ๓๙ กลุ่ม	-	-	๓๔๕

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ. ๒๕๖๘

ตารางที่ ๒๒ แสดงข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรอำเภอห้วยผึ้ง ๕ กลุ่ม	-	-	๑๕๐
กลุ่มยุวเกษตรกร ๒ กลุ่ม	-	-	๖๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ. ๒๕๖๘

ตารางที่ ๒๓ แสดงข้อมูลกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
กลุ่มเกษตรกร ๕ กลุ่ม	-	-	๒๕๐
สหกรณ์ ๒ กลุ่ม	-	-	๑,๒๐๒

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ. ๒๕๖๘

๒) ศูนย์เรียนรู้และเครือข่าย

ตารางที่ ๒๔ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร

ตำบล	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศคปช.	ศบกด.	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ			ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาที่ดิน
						กษ.	ปศุสัตว์	ปฏิรูป	
คำบาง	-	๓	๒	๒	๑	๑	๑	-	๑
ไค้ปูน	-	๒	๑	๑	๑	๑	๑	-	๑
นิคมห้วยผึ้ง	๑	๒	๑	๑	๑	๑	๑	-	๑
หนองอีบุตร	-	๓	๑	๑	๑	๑	๑	-	๑
รวม	๑	๑๐	๕	๕	๔	๔	๔	-	๔

ที่มา สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ. ๒๕๖๘

(๑) อาสาสมัครเกษตร

ตารางที่ ๒๕ แสดงจำนวนอาสาสมัครเกษตร

ตำบล	หน่วยงาน /อาสาสมัครเกษตร (ราย)								
	อาสาสมัคร ฝนหลวง	ครูบัญชี อาสา	ประมง อาสา	อาสา ปศุสัตว์	หมอดิน อาสา	เกษตร หมู่บ้าน	สหกรณ์	เศรษฐกิจ การเกษตร	อาสาสมัคร ปฏิรูปที่ดิน
คำบาง	๑	๑	๑	๑๑	๑๕	๑๕	๐	๐	๐
ไค้ปูน	๐	๑	๑	๑๓	๑๓	๑๓	๐	๐	๐
นิคมห้วยผึ้ง	๐	๓	๑	๙	๑๖	๑๖	๐	๑	๐
หนองอีบุตร	๐	๒	๑	๘	๘	๘	๐	๐	๐
รวม	๑	๗	๔	๔๑	๕๒	๕๒	๐	๑	๐

ที่มา สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ. ๒๕๖๘

(๒) ประชาชนชาวบ้าน

อำเภอห้วยผึ้งมีประชาชนชาวบ้านภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการดำเนินการโครงการได้คัดเลือกประชาชนชาวบ้านเป็นผู้ดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามวิถีของประชาชนแต่ละคน จำนวน ๕ คน

ตารางที่ ๒๖ แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน

ตำบล	จำนวน (ราย)	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	องค์ความรู้ด้าน
คำบาง	๑	๑.นายสมร มาตรเยี่ยม	หมู่ที่ ๒ ต.คำบาง อ.ห้วยผึ้ง จ. กาฬสินธุ์	เกษตรผสมผสาน
ไค้โนน	๑	๑.นายเฉลิมพล พันพล	หมู่ที่ ๑ ต.ไค้โนน อ.ห้วยผึ้ง จ. กาฬสินธุ์	เกษตรผสมผสาน
นิคมห้วยผึ้ง	๑	๑.นายจำปี เดชรัตน์	หมู่ที่ ๒ ต.นิคมห้วยผึ้ง อ.ห้วย ผึ้ง จ.กาฬสินธุ์	เศรษฐกิจพอเพียง
หนองอีบุตร	๒	๑.นายณัฐกิจ จับอันชอบ ๒.นายเล้ง สกุลโพน	หมู่ที่ ๕ ต.หนองอีบุตร อ.ห้วย ผึ้ง จ.กาฬสินธุ์ หมู่ที่ ๑ ต.หนองอีบุตร อ.ห้วย ผึ้ง จ.กาฬสินธุ์	เศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่
รวม	๕			

ที่มา สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ. ๒๕๖๘

(๓) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ตารางที่ ๒๗ แสดงข้อมูลศูนย์หลักและศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ที่	ชื่อศูนย์ (ลำดับที่ ๑ ศูนย์หลัก ลำดับถัดไป ศูนย์เครือข่าย)	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์	
			หมู่	ตำบล
๑	ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสาน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/ เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตร ผสมผสาน	๑	หนองอีบุตร
๒	ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสาน	เกษตรผสมผสาน/เกษตรทฤษฎี ใหม่	๒	คำบาง
๓	ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสาน	เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตร ผสมผสาน	๑๐	คำบาง
๔	ศูนย์เรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่สวนพันพล	เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตร ผสมผสาน	๑	ไค้โนน
๕	ศูนย์เรียนรู้ปลูกผักปลอดสารพิษอุปรี	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	๓	ไค้โนน
๖	ศพก.โนนทับช้าง	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/ เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตร ผสมผสาน	๕	นิคมห้วยผึ้ง

๗	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/ เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตร ผสมผสาน	๑	หนองอู่บุตร
๘	ศพก.นิคมหนองบัว	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เกษตรผสมผสาน	๕	หนองอู่บุตร
๙	ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสาน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/ เกษตรผสมผสาน	๕	หนองอู่บุตร
๑๐	ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสาน	ศูนย์ข้าวชุมชนศูนย์เรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตร ทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๒	คำบาง
๑๑	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/ เกษตรผสมผสาน	๑๔	นิคมห้วยผึ้ง
๑๒				
๑๓				

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ. ๒๕๖๘

(๔) กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่

มีกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ จำนวน ๖ กลุ่ม ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๒๘ แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่

ที่	ตำบล	ชื่อกลุ่มแปลงใหญ่	ชนิดพืช	จำนวนสมาชิก(คน)	จำนวนพื้นที่ (ไร่)
๑	นิคมห้วยผึ้ง	แปลงใหญ่ปลูกผักอินทรีย์นาอุดม	คะน้า	๓๐	๓๐๐
๒	คำบาง	แปลงใหญ่วิสาหกิจชุมชนโคเนื้อดงอุดม	-	๓๐	๓๐๐
๓	ไค้หุ่น	แปลงใหญ่วิสาหกิจชุมชนโคเนื้อตำบลไค้หุ่น	-	๓๐	๔๐๐
๔	ไค้หุ่น	แปลงใหญ่ยางพาราตำบลไค้หุ่น	ยางพารา	๕๔๐	๖,๕๐๐
๕	คำบาง	แปลงใหญ่มันสำปะหลังบ้านคำม่วง	มันสำปะหลัง	๕๐	๓๘๐
๖	คำบาง	แปลงใหญ่มันสำปะหลังบ้านคำปลาขาว	มันสำปะหลัง	๓๐	๓๒๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ. ๒๕๖๘

บทที่ ๒

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ

๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ

สินค้าเกษตรที่สำคัญ ชนิดสินค้า ข้าว

๑.๑ แหล่งน้ำหลัก

น้ำฝน ชลประทาน บ่อน้ำบาดาล แหล่งน้ำธรรมชาติอื่น ๆ (ระบุ).....

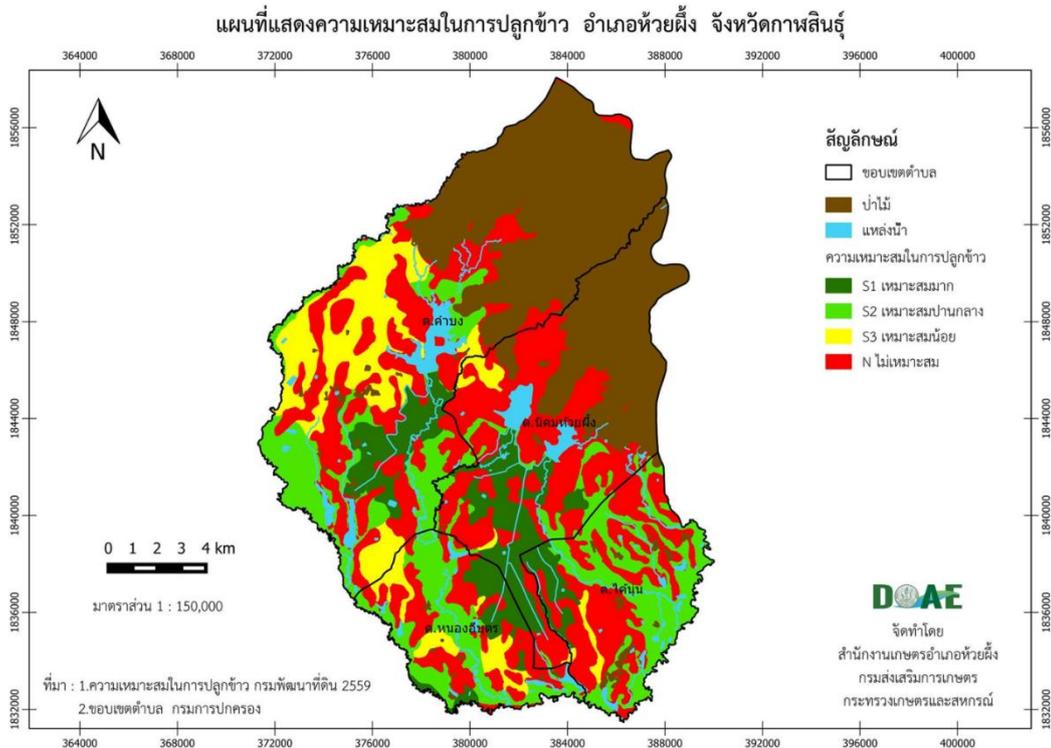
๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

๑) เขตความเหมาะสม

ตารางที่ ๒๙ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว

ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูก ๔๓,๗๑๕(ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
รวมอำเภอห้วยผึ้ง	๔,๐๗๒	๑๕,๒๙๙	๒๐,๑๙๓	๔,๑๕๐	๔๓,๗๑๕
ตำบล					
ตำบล					

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ. ๒๕๖๘

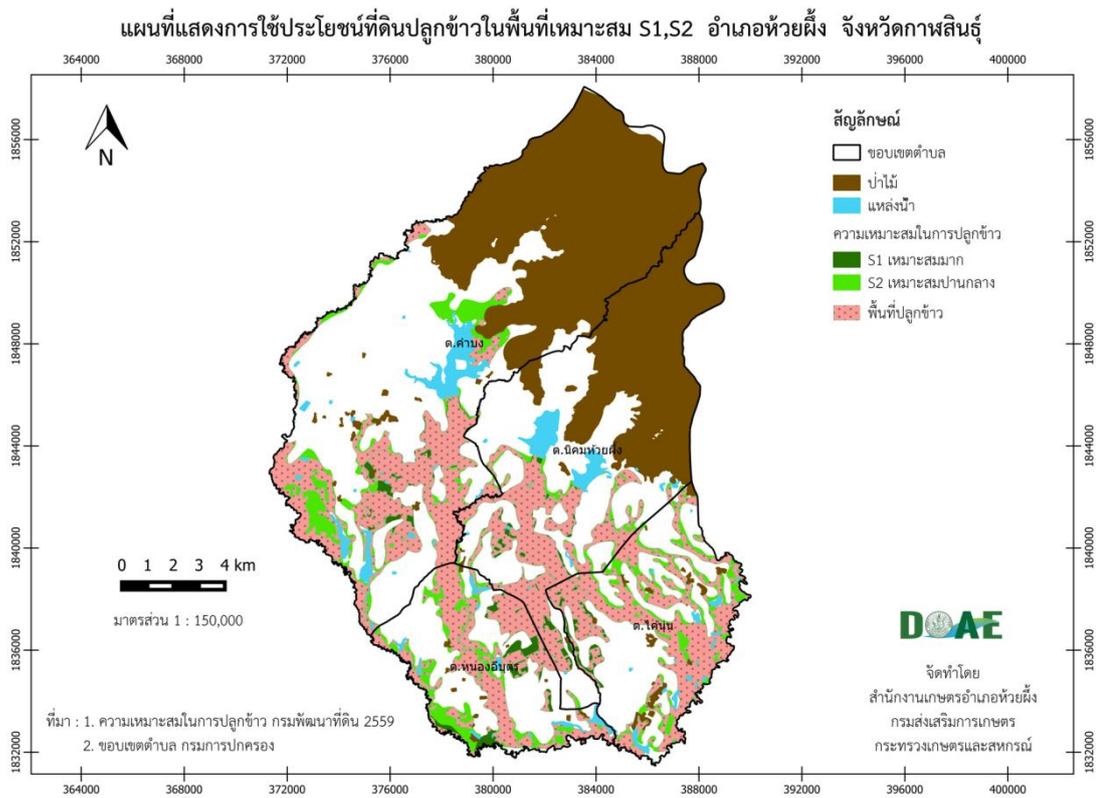
ภาพที่ ๖ แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว (สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ. ๒๕๖๘)

๒) พื้นที่ปลูกอำเภอห้วยผึ้งมีพื้นที่การปลูกข้าว จำนวน ๔๗,๕๕๙ ไร่ ๕,๒๐๗ ไร่ ๕๕๙ ไร่ โดยพื้นที่ปลูกมากตำบลคาง จำนวน ๒๑,๕๕๔ ไร่ จำนวน ๒,๑๙๐ ไร่ ๕๕๙ ไร่ ร่องลงมาคือตำบลไค้หนู จำนวน ๑๐,๒๐๒ ไร่ ๑,๑๕๕ ไร่ และตำบลนิคมห้วยผึ้ง จำนวน ๗,๙๓๒ ไร่ ๑,๐๒๓ ไร่ ๕๕๙ ไร่ ตามลำดับ

ตารางที่ ๓๐ แสดงครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิตอำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

ตำบล	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
คาง	๒,๑๑๗	๒๐,๕๕๗	๒๐,๕๕๗	๘,๘๓๗	๐.๔๑
ไค้หนู	๑,๑๒๕	๑๐,๐๕๕	๑๐,๐๕๕	๔,๐๘๐	๐.๔๐
นิคมห้วยผึ้ง	๑,๐๐๗	๗,๗๙๐	๗,๗๙๐	๓,๑๗๒	๐.๔๐
หนองฮีบุตร	๘๓๗	๗,๘๖๘	๗,๘๖๘	๓,๑๔๗	๐.๔๐
รวม	๕,๐๘๖	๔๖,๐๘๑	๔๖,๐๘๑	๑๙,๒๓๖	๐.๔๐๒๕

ที่มา : ..... พ.ศ. ....

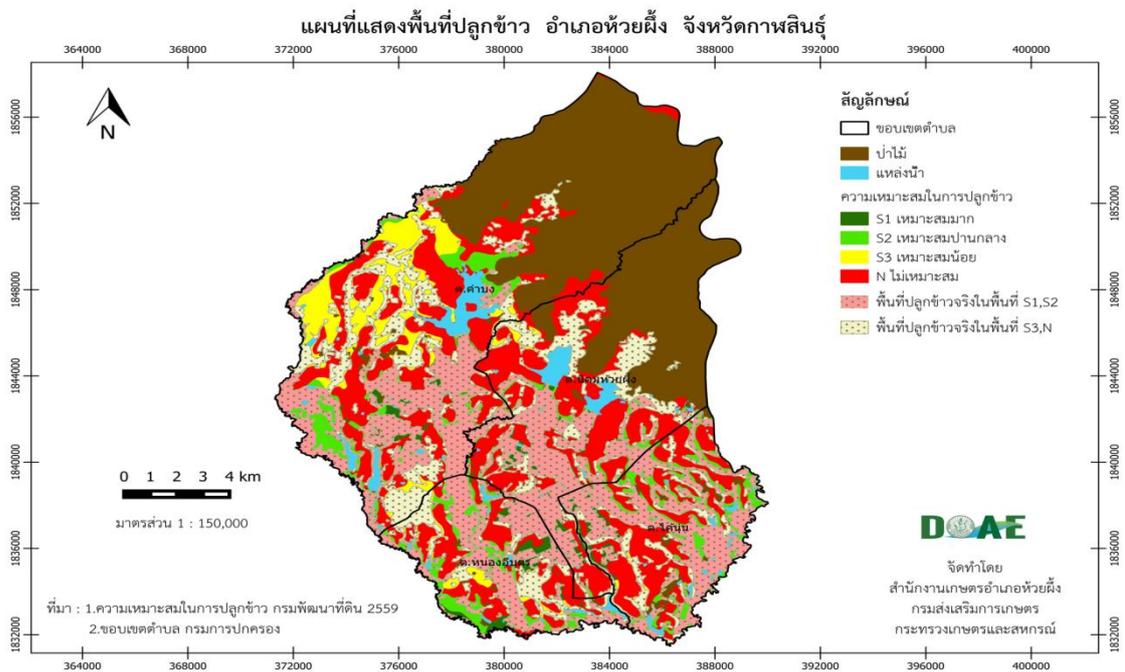
ภาพที่ ๗ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าวอำเภอห้วยผึ้ง (พื้นที่ปลูกจริง)
(สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ. ๒๕๖๘)

(๓) พื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม

ตารางที่ ๓๑ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม

ตำบล	พื้นที่ปลูกตามระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว ๒๙,๔๓๓ (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะสมปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
รวมอำเภอห้วยผึ้ง	๔,๐๗๒	๑๐,๐๖๒	๑๕,๒๙๙		๒๙,๔๓๓
ตำบล					
ตำบล					

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ. ๒๕๖๘

ภาพที่ ๘ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม (สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ. ๒๕๖๘)

๑.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต (เป็นเทคโนโลยีการผลิตที่ใช้ในอำเภอ)

๑) การใช้พันธุ์ดี ใช้พันธุ์ข้าวที่ได้รับการรับรองจากกรมการข้าว เช่น ข้าวหอมมะลิ ๑๐๕, กข๖, กข ๑๕, พันธุ์พื้นเมือง เลือกเมล็ดพันธุ์ที่มีความงอกสูง สมบูรณ์ ไม่มีโรคและแมลงศัตรูปนเปื้อน บางส่วนยังใช้พันธุ์พื้นเมืองที่เก็บรักษาไว้เอง

๒) การเตรียมดิน ไถพรวนดิน ๒-๓ ครั้ง เพื่อกลบตอซังและวัชพืช ไถตะและไถแปรเพื่อให้ดินร่วนซุย ปรับระดับพื้นที่นาให้เรียบเพื่อการกักเก็บน้ำ ส่วนหนึ่งใช้รถไถเดินตาม บางส่วนใช้รถไถขนาดใหญ่ให้เช่าบริการ

๓) การปลูกปักดำโดยใช้กล้าอายุ ๒๕-๓๐ วัน ปักดำระยะ ๒๕x๒๕ ซม. หรือ ๓๐x๓๐ ซม. บางส่วนใช้วิธีหยอด (โดยเฉพาะนาดอน) จำนวนเมล็ดต่อหลุม ๓-๕ ต้น

๔) ระบบการให้น้ำพึ่งพาน้ำฝนเป็นหลัก (ทำนาปีเดียว) มีการสูบน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น หนอง บึง คลอง บางพื้นที่มีระบบส่งน้ำจากอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก ใช้ปั้มน้ำแบบเครื่องยนต์ดีเซลหรือปั้มน้ำไฟฟ้า

๕) การดูแลรักษา พรวนดินระหว่างแถว (กำจัดวัชพืช) เดินเช็ดหญ้าในแปลงนา ๑-๒ ครั้ง ตรวจสอบระดับน้ำให้เหมาะสมกับระยะการเจริญเติบโต ซ่อมแซมในส่วนที่ตาย

๖) การใส่ปุ๋ย ปุ๋ยเคมี: ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๑๖-๑๖-๘ ก่อนปักดำ ใส่ปุ๋ยยูเรียแบ่งใส่ ๒-๓ ครั้ง ตามระยะการเจริญเติบโต ปุ๋ยอินทรีย์: ใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ในพื้นที่ที่ทำเกษตรอินทรีย์ บางส่วนใช้ปุ๋ยชีวภาพร่วมด้วย

๗) การเก็บเกี่ยว เก็บเกี่ยวเมื่อข้าวแก่จัด เมล็ดแข็ง (ประมาณ ๘๐-๘๕% สุก) ใช้เครื่องเกี่ยวนวดข้าว ให้เช่าบริการ บางส่วนเก็บเกี่ยวด้วยมือ (ใช้เคียว) ในแปลงเล็กหรือแปลงที่เข้าเครื่องไม่ได้ ตากข้าวเปลือกให้แห้งบนลานตาก

๘) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ตากข้าวเปลือกให้มีความชื้นประมาณ ๑๔% สีข้าวด้วยเครื่องสีข้าวในหมู่บ้านหรือโรงสีในอำเภอ เก็บรักษาในยุ้งฉาง ทุ่งสาน หรือไซโล คัดเมล็ดพันธุ์ไว้สำหรับฤดูกาลหน้า

๙) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู สํารวจและติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชอย่างสม่ำเสมอ ๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก ใช้สารเคมีป้องกันกำจัด: เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เพลี้ยไฟ หนอนกอ ใช้วิธีชีวภาพ: ปลปล่อยตัวห้ำธรรมชาติ ใช้น้ำหมักชีวภาพ การจัดการแบบผสมผสาน (IPM) ในกลุ่มเกษตรกรที่ผ่านการอบรม ไกล่กลบต่อซังหลังเก็บเกี่ยวเพื่อลดการระบาดของ

๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอห้วยผึ้ง มีการปลูกข้าว ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าว	↔			↔	←		△	→			▽	↔

สัญลักษณ์

↔ ช่วงฤดูปลูก

△ ปลูกสูงสุด

↔ ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๙ แสดงปฏิทินการเพาะปลูก

๑.๕ ต้นทุนการผลิต (ปรับเปลี่ยนตารางได้ตามความเหมาะสม)

ตารางที่ ๓๒ แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ปี ๒๕๖๘

รายการ	บาท
ไถตะ	๓๐๐
ไถแปร	๓๐๐
จ้างหยอด	๖๐๐
เมล็ดพันธุ์ (๕ กก./ไร่)	๕๕
ยาคุมหญ้า	๑๕๐
ปุ๋ย (๔๐ กก./ไร่)	๑,๑๔๔
เก็บเกี่ยว	๑,๐๐๐
รวม	๓,๕๔๙

(ที่มา สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ. ๒๕๖๘)

๑.๖ สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

๑) วิธีการตลาด (เป็นวิถีตลาดที่เกิดขึ้นในอำเภอ)

สถานการณ์การตลาดข้าวในอำเภอห้วยผึ้ง มีลักษณะเป็นเมืองชานนาที่มีการเกษตรข้าวเป็นหลัก ซึ่งมีลักษณะการตลาดข้าวดังนี้:

๑. ****การผลิตข้าว**:** อำเภอห้วยผึ้งเป็นพื้นที่ที่มีการผลิตข้าวอย่างหลากหลายชนิด โดยมีการเพาะปลูกข้าวในฤดูนาฬิกาและฤดูฝน เกษตรกรในพื้นที่มักเป็นครัวเรือนขนาดเล็กถึงกลาง ซึ่งการผลิตข้าวในพื้นที่นี้ส่วนใหญ่เป็นข้าวแปรรูปเป็นข้าวสีหรือข้าวเจ้า.

๒. ****ตลาดข้าว**:** การตลาดข้าวในอำเภอห้วยผึ้งมีการนำข้าวไปขายที่ตลาดในอำเภอและต่างจังหวัดใกล้เคียง เช่น ตลาดน้ำตาลทรายในจังหวัดตาก, ตลาดร้อยเอ็ดในจังหวัดอุบลราชธานี, และตลาดพระสุทธิในจังหวัดสุพรรณบุรี.

๓. ****พ่อค้าคนกลาง**:** บทบาทของพ่อค้าคนกลางเป็นสำคัญในการเชื่อมโยงระหว่างเกษตรกรที่ผลิตข้าวกับตลาดที่จะรับซื้อข้าว พ่อค้าคนกลางจะซื้อข้าวจากเกษตรกรในพื้นที่เพื่อนำไปขายให้กับผู้บริโภคหรือส่งออกข้าวไปยังตลาดที่ใหญ่กว่า.

๔. ****การตลาดแบบท้องถิ่น**:** นอกจากการขายที่ตลาดใหญ่ ยังมีการตลาดข้าวแบบท้องถิ่นที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านหรือในพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งเป็นสถานที่ที่เกษตรกรจะนำข้าวมาขายกันในรายวันหรือรายสัปดาห์.

๕. ****ความสัมพันธ์กับราคาข้าว**:** การตลาดข้าวในอำเภอห้วยผึ้งมีความสัมพันธ์กับราคาข้าวทั้งในตลาดภายในประเทศและตลาดโลก ความเป็นอิสระของราคาข้าวและการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันทางเศรษฐกิจส่งผลต่อรายได้และความมั่นคงทางเศรษฐกิจของเกษตรกรในพื้นที่นี้.

ดังนั้น การตลาดข้าวในอำเภอห้วยผึ้งมีลักษณะเป็นการตลาดข้าวที่เชื่อมโยงกับพ่อค้าคนกลางและตลาดภายในจังหวัดและจังหวัดเคียงข้าง เป็นสิ่งที่สนใจและสำคัญในการสนับสนุนเศรษฐกิจพื้นที่ด้วย

ข้าวนาปี มีวิธีการตลาดและแหล่งรับซื้อผลผลิตทั่วไปมีพ่อค้าคนกลางจากอำเภอและต่างอำเภอ สำหรับวิถี

การตลาดของข้าวใน อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่สำคัญดังนี้:

๑. การขายผ่านโรงสี: เกษตรกรส่วนใหญ่มักขายข้าวให้กับโรงสีในท้องถิ่น ซึ่งจะรับซื้อข้าวเปลือกและแปรรูปเป็นข้าวสาร

๒. สหกรณ์การเกษตร: มีบทบาทในการรวบรวมผลผลิตจากสมาชิกเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองในการขาย

๓. ตลาดกลางข้าว: จังหวัดกาฬสินธุ์มีตลาดกลางสินค้าเกษตรที่เป็นแหล่งซื้อขายข้าวสำคัญ

๔. พ่อค้าคนกลาง: ยังคงมีบทบาทในการรับซื้อข้าวจากเกษตรกรรายย่อยเพื่อนำไปขายต่อ

๕. การขายตรง: บางกลุ่มเกษตรกรมีการแปรรูปและจำหน่ายข้าวภายใต้แบรนด์ของตนเอง

๖. โครงการรับจำนำข้าว: ในบางช่วงรัฐบาลมีนโยบายรับจำนำข้าวเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร

๗. การส่งออก: ข้าวคุณภาพดีบางส่วนถูกส่งไปยังตลาดต่างประเทศผ่านบริษัทส่งออก

๘. ตลาดออนไลน์: เริ่มมีการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ในการจำหน่ายข้าวมากขึ้น

ภาพที่ ๑๐ แสดงวิถีการตลาดข้าวเปลือก อำเภอห้วยผึ้ง
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ. ๒๕๖๘)

๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

มีแหล่งรับซื้อ รวม..... แห่ง

- อยู่ในหมู่ที่ ๓ ตำบล นิคมห้วยผึ้ง จำนวน ๑ แห่ง

มีโรงงาน...-.. รวม ..... แห่ง .....

- อยู่ในหมู่ที่ ..-.... ตำบล ..... จำนวน ..... แห่ง

- อยู่ในหมู่ที่ ....-... ตำบล ..... จำนวน ..... แห่ง

๑.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

๑) เกษตรกร

มีเกษตรกรผู้ปลูกในอำเภอจำนวน ๕,๐๔๒ ราย และมีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ จำนวน ๔ ราย มีความรู้ ความชำนาญ องค์กรความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

ตารางที่ ๓๓ แสดงเกษตรกรต้นแบบของสินค้าในพื้นที่

ที่	หมู่	ตำบล	ประเภท	องค์ความรู้โดดเด่น
๑	๒	นิคมห้วยผึ้ง	ทำนา	เกษตรผสมผสาน/เกษตรทฤษฎีใหม่
๒	๘	คำบง	ทำนา	เกษตรผสมผสาน/เกษตรทฤษฎีใหม่
๓	๕	หนองฮีบุตร	ทำนา	เกษตรผสมผสาน/เกษตรทฤษฎีใหม่
๔	๓	ไค้ปูน	ทำนา	เกษตรผสมผสาน/เกษตรทฤษฎีใหม่

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ. ๒๕๖๘)

๒) องค์กรเกษตรกร (ใส่เพิ่มเติมได้เลย ไม่มีองค์กรไหนก็ลบออก) ดังนี้

ตารางที่ ๓๔ แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

องค์กรเกษตรกร	จำนวน (แห่ง)	ชื่อกลุ่ม
ศพก.	-	-
แปลงใหญ่	-	-
วิสาหกิจชุมชน	-	-
กลุ่มแม่บ้าน	-	-

๒. การวิเคราะห์ Supply chain

ตารางที่ ๓๕ แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้า ข้าว อำเภอห้วยผึ้ง

		ต้นทาง	กลางทาง	ปลายทาง
มิติพื้นที่	สถานการณ์ปัจจุบัน	- พื้นที่เพาะปลูกข้าวเหนียวเขาวง (พันธุ์ กข.๖, กอเดียว) - เกษตรกร ๙๐% ของประชากรทำนาและเลี้ยงสัตว์ - ปลูกข้าวนาปี พึ่งพาน้ำฝน- มีโครงการอ่างเก็บน้ำลำพะยังส่งน้ำเข้าพื้นที่ - ใช้วิธีการแบบภูไท: เก็บเกี่ยวด้วยมือ ตีข้าวด้วยมือ	- พ่อค้าคนกลางเข้ารับซื้อในฤดูเก็บเกี่ยว - มีการรวบรวมข้าวกองกลาง	- ตลาดท้องถิ่น - ผู้ค้าส่งรับซื้อข้าวเปลือก ราคา ๑๓,๐๐๐-๑๕,๐๐๐ บาท/ตัน - ตลาดข้าว GI (ข้าวเหนียวเขาวง) - ตลาดข้าวอินทรีย์/ปลอดภัย
	ปัญหา Pain point	- ขาดน้ำในฤดูแล้ง ผลผลิตไม่แน่นอน - พื้นที่กระจกระบายเกษตรกรรายย่อย - ต้นทุนแรงงานสูง (ใช้แรงงานคน) - ขาดข้อมูลพื้นที่เพาะปลูกที่แม่นยำ	- โรงสีมีจำกัด ต้องรอคิว - พ่อค้าคนกลางกดราคา- ขาดอำนาจต่อรอง - ไม่มีคลังสินค้าเพียงพอ - การรวบรวมผลผลิตไม่ทั่วถึง - ขาดมาตรฐานการจัดเก็บ	- ราคาผันผวนตามฤดูกาล - ขาดช่องทางการตลาดตรง - ไม่รู้ข้อมูลความต้องการตลาด - การกระจายสินค้าไม่ทั่วถึง

		- เกษตรกรสูงอายุ ขาดแคลนแรงงาน		- ขาดแบรนด์/บรรจุภัณฑ์ที่แข็งแรง
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	- DOAE Smartcheck: ตรวจสอบความเหมาะสมพื้นที่ - Ricult: ข้อมูลดาวเทียมพยากรณ์อากาศ แนะนำการใส่ปุ๋ย-รดน้ำ - Rice Pest Monitoring: เตือนภัยโรคและแมลง- ปุ๋ยรายแปลง: คำแนะนำการจัดการดินและปุ๋ย - ระบบ GPS/Drone: สำรวจพื้นที่แม่นยำ	- แอปชอปปิงไทย: คำนวณต้นทุน-กำไร, ตลาดกลางซื้อขาย - OAE OIC: ข้อมูลราคาสินค้าเกษตร แหล่งรับซื้อ - Blockchain: ตรวจสอบย้อนกลับแหล่งที่มา - ระบบ IoT: ควบคุมอุณหภูมิ-ความชื้นคลังสินค้า - แพลตฟอร์มรวมกลุ่ม: เพิ่มอำนาจต่อรอง	- E-Commerce Platform: Shopee, Lazada, Facebook Marketplace - แอปตลาดเกษตร: เชื่อมผู้ผลิต-ผู้บริโภคตรง - ระบบ QR Code: ข้อมูลผลิตภัณฑ์มาตรฐาน GI - Digital Marketing: โปรโมทแบรนด์ข้าว - แอป Kaset ๑๐๐๙: ข้อมูลราคาตลาด
มิติคน	สถานการณ์ปัจจุบัน	- เกษตรกรรายย่อย เฉลี่ย <๑๐ ไร่/ราย - อายุเฉลี่ย ๕๐+ ปี - ทำนาตามวิถีวิถีไทย แบบดั้งเดิม - มีกลุ่มเกษตรกร Smart Farmer บางส่วน - ใช้สมาร์ทโฟน LINE, Facebook	- โรงสีชุมชน - สหกรณ์การเกษตร - พ่อค้าคนกลาง - เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร - หัวหน้ากลุ่มเกษตรกร	- ผู้บริโภคท้องถิ่น - ผู้ค้าส่ง - ร้านค้า Modern Trade - ผู้บริโภคที่ต้องการข้าว GI/อินทรีย์ - ตลาดส่งออก
	ปัญหา Pain point	- ขาดความรู้เทคโนโลยีใหม่ - ไม่มีเวลาเรียนรู้ระบบซับซ้อน - ไม่เชื่อมั่นในเทคโนโลยี - ลูกหลานไม่สืบทอดอาชีพ - ขาดทักษะดิจิทัล	- ขาดความโปร่งใสในการค้า - การสื่อสารไม่มีประสิทธิภาพ - ข้อมูลไม่เชื่อมโยงกัน - ไม่มีมาตรฐานเดียวกัน - ขาดการประสานงาน	- ไม่รู้แหล่งที่มาสินค้า - ขาดความเชื่อมั่นในคุณภาพ - ไม่สามารถเข้าถึงผู้ผลิตตรง - ขาดข้อมูลโภชนาการ/ประโยชน์ - ไม่แน่ใจว่าเป็น GI แท้
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	- YouTube/TikTok: เรียนรู้เทคนิคการทำนาสมัยใหม่ - LINE Group: แลกเปลี่ยนความรู้ ประสานงาน - แอปชอปปิงไทย: UI ใช้งานง่าย ภาษาท้องถิ่น - Smart Farmer Training:	- แพลตฟอร์ม B๒B: เชื่อมโยงโรงสี-สหกรณ์-เกษตรกร - ระบบ Dashboard: แสดงข้อมูลแบบ Real-time - Chatbot/AI: ตอบคำถามอัตโนมัติ	- แอป Scan & Verify: สแกน QR ตรวจสอบแหล่งที่มา - Review/Rating System: สร้างความเชื่อมั่น - Direct Messaging:

		อบรมเกษตรกรรุ่นใหม่ - กระดานเศรษฐกิจ: วิเคราะห์ความคุ้มค่า	- Video Conference: ประชุมออนไลน์ - ระบบจัดการสมาชิก: ฐานข้อมูลเกษตรกร	ติดต่อเกษตรกรตรง - Content Marketing: เล่าเรื่องราวข้าวเขวง - Influencer/KOL: รีวิวสินค้า
มิติสินค้า	สถานการณ์ปัจจุบัน	- ข้าวเปลือกเหนียว กข.๖, กอเดียว - คุณภาพพิเศษ: เหนียวนุ่ม หอม ไม่ติดมือ - ได้มาตรฐาน GI, GAP, Organic Thailand- ผลผลิต ๔๐๐-๕๐๐ กก./ไร่ - เก็บเกี่ยว พ.ย.-ธ.ค.	- ข้าวสาร (สี)- ข้าวกล้อง-บรรจุถุง/สุญญากาศ - แบรินด์: ข้าวเขวง - ผลิตภัณฑ์แปรรูป: ขนม ข้าวแต่น, ข้าวกล้องฮางอก	- ข้าวสารบรรจุ ๕ กก., ๑๐ กก., ๒๕ กก. - ข้าวสุญญากาศ ๑ กก. - ราคา ๖๐-๗๐ บาท/กก. - จำหน่ายออนไลน์และหน้าร้าน
	ปัญหา Pain point	- คุณภาพไม่สม่ำเสมอ-ความชื้นไม่คงที่ - ปนเปื้อนข้าวพันธุ์อื่น - การเก็บรักษาไม่ถูกวิธี - ขาดการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว	- การสีทำให้เสียคุณภาพ - ไม่มีการแยกเกรด - บรรจุภัณฑ์ไม่ทันสมัย - ขาดการตรวจสอบคุณภาพ - ต้นทุนการแปรรูปสูง	- สินค้าหมดอายุ/เก่า - ขาดความหลากหลาย - บรรจุภัณฑ์ไม่น่าสนใจ - ไม่มีฉลากโภชนาการครบถ้วน - ราคาแพงกว่าข้าวทั่วไป
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	- IoT Sensor: วัดความชื้นข้าวเปลือก - AI Image Recognition: คัดแยกคุณภาพ - Weather Forecast App: กำหนดเวลาเก็บเกี่ยว - GPS Tracking: ติดตามจุดเก็บเกี่ยว - Digital Logbook: บันทึกข้อมูลการผลิต	- QR Code/Blockchain: ตรวจสอบย้อนกลับทุกขั้นตอน - ระบบจัดการคลังสินค้า (WMS): ควบคุม Stock - AI Grading System: แยกเกรดอัตโนมัติ - Smart Packaging: บรรจุภัณฑ์อัจฉริยะ - Certificate Management: จัดการใบรับรอง GI/GAP	- E-Label/NFC: ข้อมูลผลิตภัณฑ์ครบถ้วน - Inventory System: แจ้งเตือนสินค้าใกล้หมดอายุ - AR/VR: เทียบชมแปลงนา Virtual Tour - Subscription Model: สั่งซื้อประจำ - Price Comparison: เปรียบเทียบราคาแบบ Real-time

บทที่ ๓

บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ

ตารางที่ ๓๖ แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพัฒนาคุณภาพข้าวปลอดภัย อำเภอห้วยผึ้ง
๒. ชื่อแผนงาน	แผนงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรยั่งยืน จังหวัดกาฬสินธุ์
๓. แนวทางการพัฒนา	แนวทางการพัฒนาการเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัย เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรและรายได้เกษตรกร
๔. หลักการและเหตุผล	เกษตรกรอำเภอห้วยผึ้ง ทำนาเป็นอาชีพหลักมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ผลผลิตเฉลี่ย ๔๐๐กก./ไร่ เนื่องจากเกษตรกรมีการปลูกข้าวอย่างต่อเนื่อง การใช้ปุ๋ยเคมี การใช้สารเคมีเพื่อป้องกันโรคแมลง โดยหวังว่าจะช่วยเพิ่มผลผลิตและเพิ่มรายได้ ไม่คำนึงถึงกระทบของการผลิตแต่ละครั้ง ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพ และดินขาดความอุดมสมบูรณ์ มีการเผาตอซังข้าว จึงทำให้อินทรีย์วัตถุในดินลดลง ส่งผลให้ผลผลิตลดต่ำ จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาคุณภาพข้าวปลอดภัยมุ่งสู่เกษตรกรอินทรีย์
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑. เพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจแก่เกษตรกรในการผลิตข้าวที่ปลอดภัย ๒. เพื่อให้เกษตรกรตระหนักถึงกระบวนการผลิตที่วิธีช่วยเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้น ๓. เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร ๔. เพื่อสร้างชุมชนและกลุ่มให้มีความเข้มแข็งสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ในอนาคต
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	๑ จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ไม่น้อยกว่า ๒๐๐ ราย ๒ พื้นที่การผลิตข้าวอินทรีย์และข้าวคุณภาพ ไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ ไร่ ๓ ต้นทุนการผลิตลดลงร้อยละ ๒๐ ๔ เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๕ ๕ กลุ่มเกษตรกรได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP อย่างน้อย ๑ กลุ่ม
๗. พื้นที่เป้าหมาย	อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ครอบคลุมพื้นที่ ๕๒ หมู่บ้าน
๘. กิจกรรมหลัก	๑ จัดอบรมเกษตรกรเรื่องการผลิตข้าว GAP จำนวน ๒ รุ่น ๒ จัดทำแปลงเรียนรู้ข้าว GAP จำนวน ๒ แปลง ๓ ส่งเสริมการผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ชีวภาพ และสารชีวภัณฑ์ ๔ พัฒนาระบบการบันทึกข้อมูลการผลิตตามมาตรฐาน

	๕ สนับสนุนการขอรับรองมาตรฐาน GAP ๖ พัฒนาช่องทางการตลาดและเชื่อมโยงผู้ซื้อ ๗ จัดตั้งศูนย์จัดการผลผลิตข้าวคุณภาพระดับตำบล
๙. หน่วยงานดำเนินการ	หน่วยงานหลัก: สำนักงานเกษตรอำเภอเขาวงหน่วยงานสนับสนุน: สำนักงานเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, กรมส่งเสริมการเกษตร, กลุ่มวิสาหกิจชุมชน
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๒)
๑๑. งบประมาณ	งบประมาณรวม ๔,๕๐๐,๐๐๐ บาท - ปีที่ ๑: ๑,๘๐๐,๐๐๐ บาท - ปีที่ ๒: ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท - ปีที่ ๓: ๑,๒๐๐,๐๐๐ บาท แหล่งงบประมาณ: - งบประมาณจังหวัด ๖๐% - งบประมาณกรมส่งเสริมการเกษตร ๓๐% - งบ อบท. ๑๐%
๑๒. ผลผลิต (Output)	๑๒.๑ เกษตรกรได้รับการอบรมและพัฒนาศักยภาพ ๒๐๐ ราย ๑๒.๒ แปลงเรียนรู้ข้าว GAP ๒ แปลง ๑๒.๓ พื้นที่ผลิตข้าวอินทรีย์/GAP ๑,๐๐๐ ไร่ ๑๒.๔ กลุ่มเกษตรกรได้รับรองมาตรฐาน ๑ กลุ่ม ๑๒.๕ ศูนย์จัดการผลผลิตข้าวคุณภาพ ๑ ศูนย์
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	ผลลัพธ์เชิงปริมาณ: ๑๓.๑ เกษตรกรลดการใช้สารเคมีลงร้อยละ ๗๐ ๑๓.๒ ต้นทุนการผลิตลดลงเฉลี่ย ๑,๒๐๐ บาท/ไร่ (จาก ๖,๐๐๐ เหลือ ๔,๘๐๐ บาท/ไร่) ๑๓.๓ ราคาข้าวเพิ่มขึ้นเฉลี่ย ๓-๕ บาท/กก. ๑๓.๔ รายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ย ๒,๕๐๐-๓,๐๐๐ บาท/ไร่/ปี ๑๓.๕ ผลผลิตข้าวอินทรีย์/GAP ๗๕๐-๘๐๐ ตัน/ปี ผลลัพธ์เชิงคุณภาพ: ๑๓.๖ เกษตรกรมีความรู้และทักษะในการผลิตข้าวอินทรีย์และข้าวGAP ๑๓.๗ คุณภาพดินและสิ่งแวดล้อมดีขึ้น ๑๓.๘ ชุมชนมีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการการผลิตและการตลาด ๑๓.๙ มีตลาดรองรับผลผลิตที่มั่นคงและยั่งยืน

หมายเหตุ : ถ้ามีมากกว่า ๑ โครงการ สามารถเพิ่มตารางได้

๒. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

ตารางที่ ๓๗ แสดงสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

โครงการ (Project)	ปัจจัยขาเข้า (Input)	กิจกรรม/กระบวนการ (Activities)	ผลการดำเนินงานกิจกรรม			แหล่ง งบประมาณ	ปีที่ดำเนินการ
			ผลผลิต (Output) (เห็นผลทันทีหรือภายใน ๑ ปี)	ผลลัพธ์ (Outcome) (เห็นผลภายใน ๒ ปี)	ผลกระทบ (Impact) (เห็นผลภายใน ๓ - ๕ ปี)		
๑.โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพัฒนาคุณภาพข้าวปลอดภัย อำเภอห้วยผึ้ง	๑. งบประมาณ - ปีที่ ๑: ๑,๘๐๐,๐๐๐ บาท - ปีที่ ๒: ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท - ปีที่ ๓: ๑,๒๐๐,๐๐๐ บาท - รวม: ๔,๕๐๐,๐๐๐ บาท ๒. บุคลากร - เจ้าหน้าที่เกษตร ๔ คน- วิทยากร/ผู้เชี่ยวชาญ ๕ คน - เกษตรกรต้นแบบ ๑๐ คน ๓. วัสดุอุปกรณ์ - ปุ๋ยอินทรีย์/ชีวภาพ- สารชีวภัณฑ์ - เมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพ - อุปกรณ์การเกษตร	กิจกรรมที่ ๑: การพัฒนาศักยภาพเกษตรกร ๑.๑ จัดอบรมการผลิตข้าวอินทรีย์ - หลักสูตร ๒ วัน จำนวน ๒ รุ่น - กลุ่มเป้าหมาย ๒๐๐ ราย ๑.๒ จัดอบรมการผลิตข้าว GAP - หลักสูตร ๒ วัน จำนวน ๒ รุ่น - กลุ่มเป้าหมาย ๒๐๐ ราย ๑.๓ ศึกษาดูงานแปลงเกษตรอินทรีย์/GAP - จำนวน ๒ ครั้ง - ผู้เข้าร่วม ๑๐๐ คน กิจกรรมที่ ๒: จัดทำแปลงเรียนรู้ ๒.๑ คัดเลือกเกษตรกรต้นแบบ ๑๐ ราย	๑. เกษตรกรได้รับการอบรม ๒๐๐ ราย ๒. แปลงเรียนรู้ข้าวอินทรีย์/GAP ๑๐ แปลง ๓. เกษตรกรต้นแบบ ๑๐ ราย ๔. พื้นที่ดำเนินการ ๕๐๐ ไร่ ๕. เกษตรกรมีความรู้ด้านการผลิตข้าวอินทรีย์/GAP เพิ่มขึ้นร้อยละ ๘๐ ๖. คู่มือ/เอกสารการผลิตข้าวอินทรีย์ ๒๐๐ เล่ม ๗. คู่มือ/เอกสารการผลิตข้าวGAP ๒๐๐ เล่ม ๘. จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ๑ ครั้งปีที่ ๒ (๒๕๖๙) ๙. กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วม ๕ กลุ่ม	ปีที่ ๒ (๒๕๖๙) ๑. เกษตรกรลดการใช้สารเคมีลงร้อยละ ๗๐ ๒. ต้นทุนการผลิตลดลง ๑,๐๐๐-๑,๒๐๐ บาท/ไร่ ๓. ราคาข้าวเพิ่มขึ้น ๓-๔ บาท/กก. ๔. รายได้เพิ่มขึ้น ๒,๐๐๐-๒,๕๐๐ บาท/ไร่ ๕. กลุ่มเกษตรกรได้รับรองมาตรฐาน GAP ๓ กลุ่ม ๖. มีตลาดรองรับผลผลิตแน่นอน ๗. เกษตรกรมีการบันทึกข้อมูลการผลิต ๘๐% ปีที่ ๓ (๒๕๗๐)	ปีที่ ๓-๕ (๒๕๗๐-๒๕๗๒) ๑. เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ย ๒,๕๐๐-๓,๐๐๐ บาท/ไร่/ปี ๒. คุณภาพดินและสิ่งแวดล้อมดีขึ้นอย่างยั่งยืน ๓. ตำบลเป็นแหล่งผลิตข้าวอินทรีย์/GAP ที่สำคัญของอำเภอ ๔. มีเครือข่ายการตลาดที่เข้มแข็ง ๕. เกษตรกรมีความมั่นคงทางอาหารและรายได้ ๖. ชุมชนมีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ ๗. เป็นแหล่งเรียนรู้ให้ตำบลอื่น ๘. ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก	แหล่งที่ ๑: งบประมาณจังหวัดกาฬสินธุ์ - จำนวน ๒,๗๐๐,๐๐๐ บาท (๖๐%) - ปีที่ ๑: ๑,๐๘๐,๐๐๐ บาท - ปีที่ ๒: ๙๐๐,๐๐๐ บาท - ปีที่ ๓: ๗๒๐,๐๐๐ บาท แหล่งที่ ๒:กรมส่งเสริมการเกษตร - จำนวน ๑,๓๕๐,๐๐๐ บาท (๓๐%)	ปีที่ ๑พ.ศ. ๒๕๖๘ (ต.ค. ๖๗ - ก.ย. ๖๘) กิจกรรม :- อบรมเกษตรกร - จัดทำแปลงสาธิต - ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ปีที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๖๙ (ต.ค. ๖๘ - ก.ย. ๖๙) กิจกรรม: - ขยายผลแปลง - ขอรรับรอง GAP - พัฒนาลาดปีที่ ๓พ.ศ. ๒๕๗๐

	- เอกสาร/สื่อการเรียนรู้ ๔. สถานที่ - ห้องอบรม - แปลงสาธิต ๑๐ แห่ง - ศูนย์เรียนรู้ ๑ แห่ง	๒.๒ จัดทำแปลงสาธิตข้าวอินทรีย์ ๑๐ แปลง ๒.๓ ติดตามและบันทึกข้อมูล ๒.๔ จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เดือนละ ๑ ครั้ง กิจกรรมที่ ๓: ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และชีวภาพ ๓.๑ อบรมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์/ปุ๋ยหมัก ๓.๒ จัดหาวัตถุดิบผลิตปุ๋ยชีวภาพ ๓.๓ สนับสนุนการใช้สารชีวภัณฑ์ ๓.๔ จัดตั้งศูนย์ผลิตปุ๋ยชุมชน ๓ แห่งกิจกรรมที่ ๔: พัฒนาระบบรับรองมาตรฐาน ๔.๑ อบรมระบบบันทึกข้อมูลการผลิต ๔.๒ ให้คำปรึกษาการจัดทำเอกสารรับรอง ๔.๓ ตรวจประเมินแปลงเกษตรกร ๔.๔ ยื่นขอรับรองมาตรฐาน GAP/Organic กิจกรรมที่ ๕: พัฒนาการตลาดและเพิ่มมูลค่า	๑๐. พื้นที่เพิ่มขึ้นเป็น ๑,๐๐๐ ไร่ ๑๑. ศูนย์ผลิตปุ๋ยชุมชน ๓ แห่ง ๑๒. เกษตรกรผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เอง ๒๐๐ ราย ๑๓. ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ได้ ๕๐ ตันปีที่ ๒ (๒๕๖๙) ๑๔. กลุ่มยื่นขอรับรอง GAP ๕ กลุ่ม ๑๕. เกษตรกรมีระบบบันทึกข้อมูล ๘๐%ปีที่ ๓ (๒๕๗๐) ๑๖. กลุ่มยื่นขอรับรอง Organic ๒ กลุ่มปีที่ ๒ (๒๕๖๙)๑๖. ศูนย์จัดการผลผลิต ๑ ศูนย์ ๑๗. ตราสินค้าข้าวตำบล ๑ ตรา ๑๘. มีช่องทางการตลาด ๕ ช่องทางปีที่ ๓ (๒๕๗๐)๑๙. ยอดขายข้าว GAP/Organic ๗๐๐-๘๕๐ ตัน/ปี๒๐. มูลค่าการจำหน่าย ๑๔-๒๐ ล้านบาท/ปี๒๑. รายงานผลการดำเนินงาน ๓ ฉบับ	๘. กลุ่มได้รับรองมาตรฐาน Organic ๒ กลุ่ม ปีที่ ๓ (๒๕๗๐) ๙. กลุ่มเกษตรกรทั้งหมดได้รับรองมาตรฐาน ๕ กลุ่ม ๑๐. ผลผลิตข้าวอินทรีย์/GAP ๗๕๐-๙๐๐ ตัน/ปี ๑๑. มีระบบตรวจสอบย้อนกลับได้ ๑๒. ชุมชนพึ่งพาปุ๋ยเคมีลดลง ๗๐% ๑๓. ดินมีความอุดมสมบูรณ์เพิ่มขึ้น ปีที่ ๓ (๒๕๗๐) ๑๔. ข้าวของตำบลเป็นที่รู้จัก ๑๕. มีลูกค้าประจำ/สมาชิก ๑๖. ราคาข้าวมีเสถียรภาพ ๑๗. เกษตรกรมีอำนาจต่อรองสูงขึ้น ๑๘. มีข้อมูลการผลิตที่ถูกต้องครบถ้วน ๑๙. มีแนวทางพัฒนาต่อยอด	๙. เกษตรกรรุ่นใหม่สนใจประกอบอาชีพเกษตร ๑๐. มีการสืบทอดภูมิปัญญาการเกษตรอินทรีย์ ๑๑. ชุมชนมีสุขภาพดีลดการป่วยจากสารเคมี ๑๒. เศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็งและยั่งยืน ๑๓. ข้าวของตำบลเป็นแบรนด์ที่มีชื่อเสียง ๑๔. สร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจให้ตำบล ๑๕. ลดปัญหาการย้ายถิ่นไปทำงานนอกพื้นที่ ๑๖. เยาวชนมีความภาคภูมิใจในอาชีพเกษตร ๑๗. การพัฒนาที่ยั่งยืนสามารถถ่ายทอดสู่รุ่นต่อไป	- ปีที่ ๑: ๕๔๐,๐๐๐ บาท - ปีที่ ๒: ๔๕๐,๐๐๐ บาท - ปีที่ ๓: ๓๖๐,๐๐๐ บาท แหล่งที่ ๓:อบท. โนนนาจาน/กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี-จำนวน ๔๕๐,๐๐๐ บาท (๑๐%) - ปีที่ ๑: ๑๘๐,๐๐๐ บาท - ปีที่ ๒: ๑๕๐,๐๐๐ บาท - ปีที่ ๓: ๑๒๐,๐๐๐ บาท	(ต.ค. ๖๙ - ก.ย. ๗๐) กิจกรรม: - ขอรับรอง Organic/GAP - เสริมสร้างตลาด - ประเมินผล

		๕.๑ จัดตั้งศูนย์จัดการ ผลิตข้าวคุณภาพ ๕.๒ เชื่อมโยงตลาดและผู้ ซื้อ ๕.๓ พัฒนาบรรจุภัณฑ์ และตราสินค้า ๕.๔ จัดงานแสดงสินค้า และประชาสัมพันธ์ ๕.๕ ส่งเสริมการขาย ออนไลน์ กิจกรรมที่ ๖: ติดตามและ ประเมินผล ๖.๑ ติดตามแปลง เกษตรกร เดือนละ ๒ ครั้ง ๖.๒ ประเมินผลการ ดำเนินงาน ปีละ ๒ ครั้ง ๖.๓ จัดทำรายงานผลการ ดำเนินงาน ๖.๔ สรุปบทเรียนและ ข้อเสนอแนะ		๒๐. โครงการเป็น ต้นแบบที่ประสบ ความสำเร็จ			

บรรณานุกรม

- กรมพัฒนาที่ดิน. (๒๕๖๓). แผนที่แสดงกลุ่มชุดดินอำเภอห้วยผึ้ง กรุงเทพฯ: กรมพัฒนาที่ดิน.ชลประทานกาฬสินธุ์. (๒๕๖๗).
- ที่ว่ากรมอำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์. (๒๕๖๙). ข้อมูลเขตการปกครอง. กาฬสินธุ์: ที่ว่าการอำเภอห้วยผึ้ง.
- สถานีอุตุวิทยามหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์. (๒๕๖๗). ข้อมูลปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิเฉลี่ย ๕ ปี. กาฬสินธุ์: กรมอุตุวิทยามหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง. (๒๕๖๘). ข้อมูลการจำแนกหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรตามอายุ. กาฬสินธุ์: สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง.
- สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง. (๒๕๖๘). ข้อมูลลักษณะการประกอบอาชีพและการถือครองที่ดิน. กาฬสินธุ์: สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง.
- สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง. (๒๕๖๙). ข้อมูลกลุ่มเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร. กาฬสินธุ์: สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง.
- สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง. (๒๕๖๙). ข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และกลุ่มยุวเกษตรกร. กาฬสินธุ์: สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง.
- สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง. (๒๕๖๙). ข้อมูลอาสาสมัครเกษตรและปราชญ์ชาวบ้าน. กาฬสินธุ์: สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง.
- สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง. (๒๕๖๙). ข้อมูลศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร. กาฬสินธุ์: สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง.
- สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง. (๒๕๖๙). ข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่. กาฬสินธุ์: สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง.
- สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง(๒๕๖๙). ข้อมูลครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิตข้าว. กาฬสินธุ์: สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง.
- สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง(๒๕๖๙). ข้อมูลต้นทุนการผลิตข้าว ปี ๒๕๖๘. กาฬสินธุ์: สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง.
- สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง(๒๕๖๙). ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบและองค์กรเกษตรกร. กาฬสินธุ์: สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง.
- สำนักงานทะเบียนอำเภอห้วยผึ้ง(๒๕๖๙). ข้อมูลจำนวนครัวเรือนและประชากร. กาฬสินธุ์: สำนักงานทะเบียนอำเภอห้วยผึ้ง.
- สำนักงานปศุสัตว์อำเภอห้วยผึ้ง(๒๕๖๘). ข้อมูลด้านปศุสัตว์. กาฬสินธุ์: สำนักงานปศุสัตว์อำเภอห้วยผึ้ง.
- สำนักงานประมงอำเภอห้วยผึ้ง(๒๕๖๘). ข้อมูลจำนวนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ. กาฬสินธุ์: สำนักงานประมงอำเภอห้วยผึ้ง.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอห้วยผึ้ง(๒๕๖๙). ข้อมูลผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP. กาฬสินธุ์: สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอห้วยผึ้ง.
- สำนักงานสหกรณ์จังหวัดกาฬสินธุ์. (๒๕๖๙). ข้อมูลกลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์. กาฬสินธุ์: สำนักงานสหกรณ์จังหวัดกาฬสินธุ์.
- Agri-Map. (๒๕๖๙). แผนที่แสดงอาณาเขตติดต่ออำเภอห้วยผึ้ง.ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อการเกษตร. สืบค้นเมื่อ ๒๕๖๙.
- Agri-Map. (๒๕๖๙). แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้ตำบล/อำเภอ. ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อการเกษตร. สืบค้นเมื่อ ๒๕๖๙.

Agri-Map. (๒๕๖๙). แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอห้วยผึ้ง ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อการเกษตร. สืบค้นเมื่อ ๒๕๖๙.

Agri-Map. (๒๕๖๙). ข้อมูลด้านพืช. ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อการเกษตร. สืบค้นเมื่อ ๒๕๖๙.

Agri-Map. (๒๕๖๙). แผนที่แสดงเขตความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าว. ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อการเกษตร. สืบค้นเมื่อ ๒๕๖๙.

Agri-Map. (๒๕๖๙). แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง). ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อการเกษตร. สืบค้นเมื่อ ๒๕๖๙.

มิตรเอิร์ธ (Mitrearth). (๒๕๖๕). แผนที่แสดงความลาดชันตำบล/อำเภอ. สืบค้นจาก mitrearth's post.

Tomorrow.io. (ม.ป.ป.).

ข้อมูลสภาพอากาศ. สืบค้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๙.